

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018

Zespół projektowy:
Paweł Czupryn
Karol Dudka

Spis treści

1. Wstęp.....	4
1.1. Cel i zakres opracowania.....	4
1.2. Opis przyjętej metodyki.....	5
2. Charakterystyka gminy.....	6
2.1. Położenie.....	6
2.2. Demografia.....	6
2.3. Warunki geologiczne.....	7
2.4. Warunki hydrologiczne.....	7
2.5. Warunki klimatyczne.....	7
2.6. Gospodarka.....	8
2.7. Formy Ochrony Przyrody.....	8
3. Założenia programu.....	10
3.1. Uwarunkowania zewnętrzne.....	10
3.1.1. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa.....	10
3.1.2. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej województwa.....	11
3.1.3. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej powiatu.....	12
3.2. Uwarunkowania wewnętrzne.....	13
4. Dotychczasowa realizacja Programu Ochrony Środowiska.....	13
5. Polityka ochrony środowiska w gminie.....	15
5.1. Gospodarka wodno-ściekowa.....	15
5.1.2. Cele krótkookresowe.....	19
5.1.3. Cele średniookresowe.....	19
5.1.4. Strategia realizacji celów.....	19
5.2. Ochrona powierzchni ziemi i gleby.....	20
5.2.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.....	20
5.2.2. Cele krótkookresowe.....	22
5.2.3. Cele średniookresowe.....	22
5.2.4. Strategia realizacji celów.....	22
5.3. Ochrona powietrza.....	23
5.3.1. Charakterystyka stanu aktualnego.....	23
5.3.3. Cele krótkookresowe.....	26
5.3.4. Cele średniookresowe.....	26
5.3.5. Strategia realizacji celów.....	26
5.4. Ochrona przyrody.....	27
5.4.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.....	27
5.4.2. Cele krótkookresowe.....	30
5.4.3. Cele średniookresowe.....	30
5.4.4. Strategia realizacja celów.....	30
5.5. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.....	32
5.5.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.....	32
5.5.2. Cele krótkookresowe.....	33
5.5.3. Cele średniookresowe.....	33
5.5.4. Strategia realizacji celów.....	33
5.6. Ochrona przed hałasem.....	33
5.7.2. Identyfikacja problemów w zakresie ochrony przed hałasem.....	36
5.7.3. Cel średniookresowy.....	36
5.7.4. Strategia realizacji celu.....	36
5.6. Edukacja ekologiczna.....	37
5.6.1. Charakterystyka stanu aktualnego.....	40
5.6.2. Cele średniookresowe.....	40
5.6.3. Strategia realizacji celów.....	41
6. Plan operacyjny.....	42
6.1. Wprowadzenie.....	42
6.2. Kryteria wyboru przedsięwzięć.....	42
6.3. Lista przedsięwzięć.....	42
7. Wdrażanie i monitoring programu.....	44
7.1. Działania polityki ochrony środowiska.....	44

7.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu	45
8. Analiza uwarunkowań finansowych Gminy.	46
8.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych	46
8.1.1. Fundusze krajowe	46
8.1.2. Fundusze Unii Europejskiej	48
9. Bibliografia	59

Spis tabel:

Tabela 1. Realizacja zadań w ramach dotychczasowego Planu Gospodarki Odpadami na terenie Gminy Zator.	14
Tabela 2. Ocena jakości wód podziemnych na podstawie PMŚ, (stan na rok 2009).	17
Tabela 3. Ocena jakości wód podziemnych – przekroczenia norm dla wód przeznaczonych do spożycia dla ludzi (stan na rok 2009).	17
Tabela 4. Gospodarka wodno-ściekowej na terenie Gminy Zator (stan na 31.12.2009).	18
Tabela 5. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.	23
Tabela 6. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).	23
Tabela 7. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo)	25
Tabela 8. Dane o leśnictwie na terenie Gminy Zator (stan na 31.XII.2009r).	27
Tabela 9. Wyniki pomiarów hałasu drogowego, Spytkowice, 2009.	35
Tabela 10. Lista zadań przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2011-2018.	43
Tabela 11. Programy operacyjne przygotowane w ramach NPR oraz instytucje zarządzające poszczególnymi programami.	49
Tabela 12. Proponowany system finansowania wyznaczonych zadań w latach 2010-2018.	53
Tabela 13. Proponowany system finansowania wyznaczonych zadań w latach 2010-2018.	55
Tabela 14. Harmonogram realizacji zadań w latach 2010-2018.	57

Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie Gminy Zator na tle powiatu oświęcimskiego.	6
Rysunek 2. Lokalizacja obszarów NATURA 2000 na terenie Gminy Zator.	8
Rysunek 3. Wykaz punktów pomiarowo-kontrolnych monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych w województwie małopolskim w 2009 roku.	16
Rysunek 4. Jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy Zator (stan na rok 2009).	17
Rysunek 5. Lokalizacja obszarów NATURA 2000 na terenie Gminy Zator.	28
Rysunek 6. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu hałasu komunikacyjnego.	34

1. Wstęp.

1.1. Cel i zakres opracowania.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018” jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe oraz szczegółowe programy zarządzania środowiskowego, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów.

Podczas tworzenia opracowania, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie zagadnień, będących zagadnieniami techniczno-ekonomicznymi, związanymi z przyszłymi projektami.

Sporządzona aktualizacja zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska. Program wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a dowodów jego osiągnięcia dostarcza ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (co 2 lata). Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej, z podaniem ich charakterystyki, oceną stanu aktualnego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących w kraju przepisów prawnych i regulacji prawnych Unii Europejskiej, polega na sformułowaniu celów krótkookresowych (do 2014 roku) i średniookresowych (do 2018 roku) oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie gminy do roku 2018.

1.2. Opis przyjętej metodyki.

Obowiązek wykonania *Programu Ochrony Środowiska* wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 r., nr 25, poz. 150), a w szczególności:

Art. 17. 1. Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

Projekty programów ochrony środowiska są opiniowane odpowiednio przez organ wykonawczy jednostki wyższego szczebla lub ministra właściwego do spraw środowiska. W miastach, w których funkcje organów powiatu sprawują organy gminy, program ochrony środowiska obejmuje działania powiatu i gminy.

Art. 18. 1. Programy, o których mowa w art. 17 ust. 1, uchwała odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy.

Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.”

Ustawa – Prawo ochrony środowiska nie określa treści i zakresu programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględniał on wymagania zawarte w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa:

„Art. 14. 1. Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne,*
- priorytety ekologiczne,*
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,*
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.”*

Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018” został opracowany zgodnie z założeniami *Polityki Ekologicznej Państwa*.

2. Charakterystyka gminy

2.1. Położenie

Gmina Zator położona jest w zachodniej części województwa małopolskiego, w powiecie oświęcimskim u podnóża Pogórza Karpackiego w Kotlinie Oświęcimskiej, nad rzeką Skawa. Graniczy z gminami: Alwernia, Babice, Tomice, Wieprz, Spytkowice oraz Przeciszów.

W skład gminy wchodzi miasto Zator i 9 sołectw:

- Graboszyce,
- Grodzisko,
- Laskowa,
- Łowiczki,
- Palczowice,
- Podolsze,
- Rudze,
- Smolice,
- Trzebieńczyce.

Rysunek 1. Położenie Gminy Zator na tle powiatu oświęcimskiego.

2.2. Demografia

Liczba ludności na terenie Gminy Zator wg stanu na dzień 31.12.2009 wynosi 9168 osób. Powierzchnia gminy wynosi 51 km² co daje zagęszczenie ludności na poziomie 180 osób na 1 km².

2.3. Warunki geologiczne

Geologicznie obszar gminy Zator leży w obrębie Zapadliska Przedkarpackiego, w południowo-wschodniej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. W budowie geologicznej terenu biorą udział utwory: karbońskie, trzeciorzędowe, czwartorzędowe.

Utwory trzeciorzędowe, reprezentowane są przez osady morskie miocenu (torton). Wykształcone są one w postaci łańcuchów wapiennych, z ławicami piasków i poziomami osadów chemicznych (gipsy, anhydryty). Miąższość osadów trzeciorzędowych dochodzi do 300 m.

Na utworach trzeciorzędowych zalegają utwory czwartorzędowe, które są reprezentowane przez osady rzeczne; piaski różnoziarniste, pospółki, żwiry i otoczaki, oraz przez gliny, pyły i namuły w stropie. Miąższość utworów spoistych jest niewielka i waha się w granicach 2,8-4,2 m. Spąg utworów czwartorzędowych został stwierdzony na głębokości 14,4 m. Analizowany teren przykryty jest warstwami nasypów lub warstwą gleby.

Bogactwa mineralne tego terenu to: żwir, piasek, glina, łą, węgiel kamienny, podziemne złoża wód zmineralizowanych o właściwościach leczniczych.

2.4. Warunki hydrologiczne

Teren gminy Zator leży w zlewni rzeki Wisły, która stanowi jej północną granicę. Głównym dopływem Wisły na tym terenie jest rzeka Skawa, która jest zasilana poprzez liczne prawo i lewobrzeżne dopływy. Charakterystyczną cechą gminy jest występowanie dużych kompleksów stawów rybnych, zajmujących około 20% jej powierzchni.

Na znacznej części analizowanego terenu występuje jeden poziom wodonośny, związany z utworami czwartorzędowymi. Warstwę wodonośną tworzą utwory akumulacji rzecznej rzek: Wisły i Skawy. Są to żwiry i paski zalegające na serii łańcuchów mioceńskich. Zwierciadło wody czwartorzędowego poziomu wodonośnego ma charakter swobodny bądź lekko napięty.

2.5. Warunki klimatyczne

Najwyższe temperatury tj. 33^oC zanotowano w miesiącach czerwiec, lipiec, sierpień. Średnia ilość dni przy temperaturze powyżej 25^oC dla tych miesięcy wynosi 9 na miesiąc. Temperatury średnie dla tych miesięcy w okresie 30 lat kształtują się na poziomie 21-22,5^oC. Najniższe wartości temperatur tj. -29,7^oC zaobserwowano w miesiącu grudniu. Temperatura średnia z temperatur minimalnych tj. -5,4^oC występuje w miesiącu styczniu. Średnia temperatura w okresie roku wynosi 8,2^oC.

Najczęściej występują tutaj wiatry o prędkości 0 -2m/s. Stanowią one 44% ogólnej ilości obserwowanych wiatrów. Wiatry o prędkości powyżej 5 m/s stanowią około 6,7% ogólnej ilości obserwowanych wiatrów. Najwięcej występują wiatry z południowo-zachodniego i zachodnie.

Średnia wilgotność roczna powietrza kształtuje się na poziomie około 74%, przy czym występuje w zakresie od 68-82% z tendencją wzrostu w miesiącach wiosenno-jesiennozimowych. Roczna suma opadów kształtuje się na poziomie 832 mm. W miesiącach letnich notuje się najwyższe wartości opadu tj. około 131 mm/miesiąc, natomiast w miesiącach zimowych opad wynosi około 50 mm.

2.6. Gospodarka

Cechą charakterystyczną terenów Gminy Zator jest rolnictwo i gospodarka rybna. Około 65% powierzchni zajmują użytki rolne, 20% przypada na zbiorniki wodne, a 8% to lasy. Na obszarze gminy jest zarejestrowanych 482 podmiotów gospodarczych.

2.7. Formy Ochrony Przyrody

Pomniki przyrody

Jak wynika z danych przedstawionych przed Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Krakowie, na terenie Gminy Zator znajduje się aleja drzew wpisana do rejestru pomników przyrody. W skład ww. alei wchodzi 180 drzew (179 lip oraz 1 klon jawor). Drzewa te rosną wzdłuż drogi krajowej 44 pomiędzy Zatorem a zachodnią granicą gminy.

Obszary NATURA 2000

Powierzchnia: 7081.7 ha

Kod i nazwa obszaru: PLB120005 Dolina Dolnej Skawy,

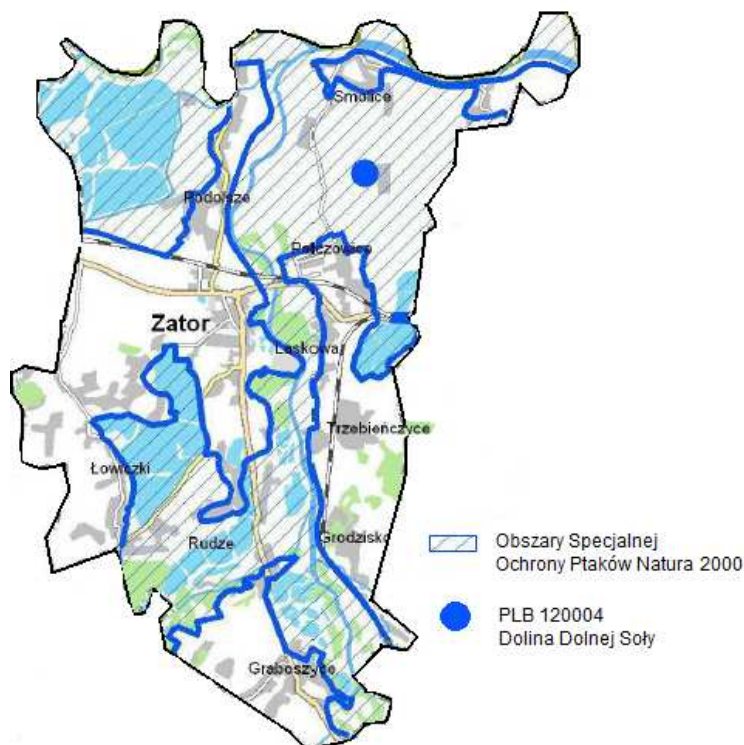
Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)

Status obszaru :

obszar wyznaczony [Rozporządzeniem Ministra Środowiska]

Rysunek 2. Lokalizacja obszarów NATURA 2000 na terenie Gminy Zator.

Opis :

Dolina położona jest we wschodniej części mezoregionu Dolina Górnej Wisły, wchodzącego w skład Kotliny Oświęcimskiej. Obejmuje fragment doliny Wisły i uchodzącej do niej rzeki Skawy. Pierwsze stawy rybne w dolinie górnej Wisły powstały na przełomie XIII i XIV wieku. W kolejnych stuleciach stawy zostały rozbudowane i do dzisiaj funkcjonują. Jednym z najstarszych stawów karpiowych jest staw w Zatorze. Na większości prowadzona jest intensywna hodowla karpia. Znajduje się tu zanikające w siedliskach naturalnych stanowiska orzecha kotewki wodnej i grzybieńczyka wodnego. Obok karpia-głównego gatunku hodowlanego, prowadzi się hodowlę lina, jazia, tołpygi, amura, karasi oraz ryb drapieżnych. Charakterystyczną cechą krajobrazu jest mozaika użytków: pól uprawnych, otwartych wód stawów hodowlanych i użytków zielnych. Na skutek eksploatacji żwiru znajdują się zalane wyrobiska. Na wschód od Oświęcimia zachował się płat grądu subkontynentalnego z przewagą starych okazów lipy. Utworzono dwa rezerваты przyrody - Żaki i Przeciszków. W ostoi stwierdzono występowanie 17 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebność 2 gatunków spełniają kryteria międzynarodowej ostoi ptaków. 7 gatunków zostało wymienionych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt jako ptaki zagrożone. Dolina jest jedną z najważniejszych w Polsce ostoi ślepowrona i bączka. Teren ten ma również duże lokalne znaczenie dla lęgowej rybitwy białowąsej i rzecznej, których lęgi są bardzo nieregularne. Stwierdzono tu przystępowanie do lęgów 1 pary podgorzałki-gatunku zagrożonego wyginięciem w skali globalnej.

3. Założenia programu.

3.1. Uwarunkowania zewnętrzne.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018” powinien być zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego oraz powiatowego:

- „Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- „Krajowym Programem Ochrony Środowiska, Wojewódzkim Programem Ochrony Środowiska dla województwa małopolskiego, Powiatowym Programem Ochrony Środowiska dla powiatu oświęcimskiego”;
- „Krajowym Planem Gospodarki Odpadami, Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa małopolskiego, Powiatowym Planem Gospodarki Odpadami dla powiatu oświęcimskiego”;
- „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Wojewódzkim Programem Usuwania Azbestu oraz Wyrobów zawierających Azbest dla województwa małopolskiego, Powiatowym Programem Usuwania Azbestu oraz Wyrobów Zawierających Azbest dla powiatu oświęcimskiego”;
- „Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020”.

3.1.1. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej państwa.

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016:

Główne cele wynikające z polityki ekologicznej państwa dotyczące Gminy Zator:

1. W zakresie poprawy jakości środowiska:

- osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez uporządkowanie gospodarki ściekami komunalnymi oraz zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rozproszonych, trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi,
- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- minimalizacja zagrożenia mieszkańców gminy ponadnormatywnym hałasem,
- wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.

2. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego:

- zachowanie różnorodności biologicznej i ochrona krajobrazu,
- utrzymanie i rozwój terenów zieleni miejskiej.

3. W zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii:

- wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

4. W zakresie zadań systemowych:

- zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do ustaleń zawartych we wszystkich dokumentach strategicznych i przeprowadzenia oceny skutków ekologicznych ich realizacji przed ich zatwierdzeniem,
- upowszechnienie Systemów Zarządzania Środowiskowego,
- zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- współpraca z sąsiednimi gminami.

3.1.2. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej województwa.

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska dla województwa małopolskiego na lata 2007-2014.

Główne cele wynikające z WPOŚ dotyczące Gminy Zator:

Powietrze atmosferyczne

- Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Hałas

- Podniesienie komfortu akustycznego mieszkańców województwa (w tym Gminy Zator).

Promieniowanie elektromagnetyczne

- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego.

Ochrona zasobów wodnych

- Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zapewnienie poprawy jakości wód oraz ochronę zasobów wodnych.

Gleby

- Ochrona gleb przed degradacją, rekultywacją terenów zdegradowanych i przemysłowych.

Środowisko przyrodnicze

- Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bio- i georóżnorodności oraz krajobrazu.

Biotechnologie i organizmy zmodyfikowane genetycznie

- Zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego Małopolski.

Lasy

- Ochrona ekosystemów leśnych.

Zasoby surowców mineralnych

- Ochrona zasobów złóż przez oszczędne i zrównoważone gospodarowanie.

Zagrożenia naturalne

- Minimalizacja skutków występowania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych i geodynamicznych.

3.1.3. Uwarunkowania wynikające z polityki ekologicznej powiatu

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla powiatu oświęcimskiego.

Główne cele wynikające z PPOŚ dotyczące Gminy Zator:

Ochrona przyrody i krajobrazu

- Rozwój i bieżąca ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo,
- Ochrona walorów krajobrazu rekreacyjnego i rolniczego.

Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

- Zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej istniejących zasobów leśnych.

Ochrona powierzchni ziemi

- Właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych, ich ochrona i rekultywacja.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych oraz zasobów naturalnych

- Zmniejszenie oraz racjonalizacja bieżącego zapotrzebowania w kopaliny i wodę, a także zwiększenie skuteczności ochrony istniejących kopaliny i wód podziemnych, przed ich ilościową i jakościową degradacją.

Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią i skutkami suszy

- Głównym celem średniookresowym jest racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych tak, by uchronić gospodarkę narodową przed deficytami wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi przy jednoczesnym zwiększeniu samofinansowania gospodarki wodnej. Priorytetem będzie zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem

Wykorzystanie energii odnawialnej

- Promocja i wykorzystanie naturalnych źródeł energii.

Ochrona wód

- Zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości wody do picia,
- Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i racjonalne gospodarowanie wodą.

Ochrona przed zanieczyszczeniem powietrza

- Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- Spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa,
- Całkowita likwidacja emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

Ochrona przed hałasem

- Dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe,
- Zmniejszanie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska.

Ochrona promieniowaniem elektromagnetycznym

- Bieżąca kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego.

Odpowiedzialność za szkody w środowisku

- Głównym celem do 2016 r. jest stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku jej wystąpienia koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.

3.2. Uwarunkowania wewnętrzne

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018” powinien być zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi na szczeblu gminnym:

- „Strategia rozwoju Gminy Zator na lata 2005-2013”,
- „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zator na lata 2005 i 2006”,
- „Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018”.

Założenia polityki przestrzennej i inwestycyjnej

Na terenie Gminy Zator wdrożony został „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zator” oraz „Strategia rozwoju Gminy Zator na lata 2005-2013”. Zarówno Plan jak i Strategia wyznaczają ramy polityki przestrzennej i inwestycyjnej. Obydwa dokumenty uchwalone zostały w 2005 roku i podczas ich wdrażania nie przeprowadzono Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W celu określenia wpływu realizacji ww. dokumentów na środowisko, dokonano schematycznej analizy, przy pomocy macierzy.

Wnioski wyciągnięte z przeprowadzonej analizy pozwalają stwierdzić, iż realizacja zamierzeń Planu i Strategii może (w niektórych przypadkach) chwilowo, negatywnie wpływać na środowisko. Jak wynika z informacji przekazanych przez pracowników Urzędu Gminy Zator, każda z podejmowanych na terenie Gminy inwestycji analizowana jest przed jej realizacją w celu szczegółowego określenia wpływu na środowisko, a w tym obszary cenne przyrodniczo. Co więcej Gmina nie wydaje zgody na inwestycje gdzie brak jest wymaganych uzgodnień z odpowiednimi organami w tym m.in. Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska lub Inspekcją Sanitarną.

Gmina Zator posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Zator. W planie uwzględniono obszary które są chronione przyrodniczo np. tereny stawów, kompleksów wodnych, obszary leśne, parki, różne place itp. Zapisy planu w tych terenach chronią krajobraz poprzez uniemożliwienie ingerencji w przyrodę. Gmina posiada wyznaczone, ścieżki przyrodnicze, oraz trasy rowerowe które są oznaczone. W centralnych miejscach ustawione są tablice edukacyjno- informacyjne . Wyznaczone ścieżki przyrodnicze powodują że osoby odpoczywające, zwiedzające korzystają z wyznaczonych tras - nie niszcząc innych terenów przyrodniczych. Posiadamy wykonane mapy przyrodniczo- krajobrazowe które zostały wydano w ramach projektu Muzeum Karpia. służą jako informacje dla korzystających z tych terenów.

4. Dotychczasowa realizacja Programu Ochrony Środowiska

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015–2018” to pierwszy tego typu dokument wdrażany na terenie Gminy Zator. W latach poprzednich funkcjonował tylko Plan Gospodarki Odpadami, dlatego poniżej przedstawiono listę zadań przeznaczonych do realizacji na terenie Gminy Zator w jego zakresie.

Tabela 1. Realizacja zadań w ramach dotychczasowego Planu Gospodarki Odpadami na terenie Gminy Zator.

Lp.	Nazwa zadania	Rok realizacji	Stopień realizacji [%]
1.	Prowadzenie edukacji ekologicznej mieszkańców	2005-2009	70
2.	Zakup pojemników do selektywnej zbiórki	2005-2009	70
3.	Zakup pojemników do zbiórki balastu	2005-2009	60
4.	Likwidacja „dzikich wysypisk”	2005-2009	58
5.	Wdrożenie i prowadzenie systemu zbiórki odpadów niebezpiecznych	2005-2009	20
6.	Prowadzenie zbiórki odpadów wielkogabarytowych	2005-2009	100
7.	Stworzenie bazy danych gospodarki odpadami	2005-2009	20
8.	Kampania informacyjno-edukacyjna	2005-2009	80
9.	Wykonanie inwentaryzacji harmonogramu usuwania odpadów zawierających azbest	2005-2009	100
10.	Dofinansowanie kosztów transportu i deponowania odpadów zawierających azbest	2005-2009	100

Jak wynika z powyższej tabeli większość zadań wyznaczonych w ramach dotychczasowego Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Zator zostały w znacznym stopniu zrealizowane, z czego w pełni zrealizowane zostały trzy.

5. Polityka ochrony środowiska w gminie.

5.1. Gospodarka wodno-ściekowa.

5.1.1. Charakterystyka stanu aktualnego.

Teren Gminy Zator leży w zlewni rzeki Wisły, która stanowi jej północną granicę. Głównym dopływem Wisły na tym terenie jest rzeka Skawa, która jest zasilana poprzez liczne prawo i lewobrzeżne dopływy. Charakterystyczną cechą gminy jest występowanie dużych kompleksów stawów rybnych, zajmujących około 20% jej powierzchni.

Na znacznej części analizowanego terenu występuje jeden poziom wodonośny, związany z utworami czwartorzędowymi. Warstwę wodonośną tworzą utwory akumulacji rzecznej rzek: Wisły i Skawy. Są to żwiry i paski zalegające na serii iłłów mioceńskich. Zwierciadło wody czwartorzędowego poziomu wodonośnego ma charakter swobodny bądź lekko napięty.

Wody powierzchniowe

Na terenie Gminy Zator występują liczne stawy rybne oraz zalane wyrobiska po eksploatacji kruszywa, stanowią one około 22% powierzchni gminy. Do głównych kompleksów stawów rybnych zaliczamy: Przyręb, Spytkowice, Bugaj Zatorski, stawy Rudzkie. Głównymi zalanymi wyrobiskami są: Garboszyce, Trzebieńczyce, Podolsze, Smolice.

Obszar gminy Zator znajduje się w dorzeczu Wisły. Gminę przecina rzeka Skawa, będąca prawobrzeżnym karpackim dopływem Wisły. Skawa wpada do Wisły w miejscowości Podolsze. Na terenie gminy Zator do Wisły wpada również Bachorz. Skawa jest rzeka o reżimie wyrównanym z wezbraniem roztopowymi i opadowymi (letnimi). Poziom wody Skawy wykazuje tendencje spadkową, natomiast wezbrania pojawiają się coraz częściej i ich wielkość również wzrasta. Ta tendencja wzrostowa związana jest z budową wałów przeciwpowodziowych oraz regulacją części cieków. Sieć hydrograficzna na terenie gminy jest bardzo rozwinięta. Do Skawy uchodzą: Wieprzówka, Łowiczanka oraz Czarczówka, sieć rzek uzupełnia gęsta sieć rowów melioracyjnych oraz rowów doprowadzających wodę do poszczególnych stawów.

Wody podziemne

Gmina Zator położona jest w hydrogeologicznym regionie przedkarpackim. Poziom wodonośny występuje na głębokości od 5 do 10 m poniżej powierzchni terenu. Średnia miąższość warstwy wodonośnej oceniana jest na 4,8 m, natomiast współczynnik infiltracji 244/24h. Wody cechuje dobra jakość (klasa Ib), lecz jakość ta jest nietrwała z powodu braku izolacji złoża. Zagrożenie zanieczyszczenia potęguje niski poziom występowania wód podziemnych w dolinach rzecznych oraz umiejscowienie wzdłuż dolin skupisk ludności i dróg, a także obszarów rolnych, gdzie stosowane są środki ochrony roślin i nawozy sztuczne. Badania wskazują na przekroczenie norm dla wód pitnych w zakresie poziomu żelaza, manganu, azotanów i amoniaku. W dolinie Skawy znajduje się główny zbiornik wód podziemnych nr 444 – „Dolina rzeki Skawy” – (utwory czwartorzędu w dolinach rzecznych). Na terenie gminy Zator znajduje się jego niewielka część. Na obszarze gminy występuje duże zróżnicowanie głębokości zalegania wody gruntowej, poziom ten waha się od 2 do 11 metrów.

Zaopatrzenie w wodę

Na terenie Gminy Zator 98,5% mieszkańców zaopatrywanych jest w wodę z gminnej sieci wodociągowej. Pozostałe 1,5% posiada własne studnie.

Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych wynikać może ze sposobu gospodarowania odpadami ściekowymi na terenie gminy. W niektórych przypadkach ścieki gromadzone są w indywidualnych zbiornikach bezodpływowych. Brak wystarczającego stanu technicznego tych zbiorników może prowadzić do niekontrolowanego wycieku tych zanieczyszczeń do środowiska gruntowego lub wodnego. Ścieki z ww. zbiorników bezodpływowych wywożone są często do lasu lub na pola, zamiast trafiać do oczyszczalni ścieków.

Rysunek 3. Wykaz punktów pomiarowo-kontrolnych monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych w województwie małopolskim w 2009 roku.

Źródło: WIOŚ Kraków.

Źródło: WIOŚ Kraków

Rysunek 4. Jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy Zator (stan na rok 2009).

Numer punktu pomiarowego	Nazwa punktu	Gmina	Powiat	Potencjał ekologiczny	Stan ekologiczny	Stan chemiczny
33	Zator - Skawa	Zator	Oświęcimski	Umiarkowany, III klasa	Umiarkowany, III klasa	Dobry

Źródło: WIOŚ, Kraków.

Jak wynika z powyższej tabeli, rzeka Skawa płynąca przez tereny Gminy Zator osiąga umiarkowany stan ekologiczny oraz dobry stan chemiczny. Rzeka zakwalifikowana została do III klasy czystości. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie poddał określił kategorie jakości wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia. Jak wynika z „Raportu (...)” na terenie zlewni Skawy występuje kategoria A2. Do kategorii tej zaliczamy: „wody wymagające typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji i dezynfekcji (chlorowanie końcowe)”. Przyznawane poszczególnych kategorii odbywa się na podstawie wskaźników fizyko-chemicznych oraz bakteriologicznych.

Z uwagi na fakt, iż nie prowadzono badań wód podziemnych na terenie Gminy Zator, podczas określenia ich aktualnego stanu, wykorzystano dane pochodzące z punktu pomiarowego oddalonego o 5 km w Przeciszowie. Dane dotyczące jakości wód podziemnych zestawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 2. Ocena jakości wód podziemnych na podstawie PMŚ, (stan na rok 2009).

Nr MON-BADA	Identyfikator UE	Gmina	Powiat	JCWPD	Stratygrafia	Klasa wody	Przekroczone wskaźniki
2251	PL01G148_003	Przeciszów	Oświęcimski	148	T	III	brak

Źródło: Wyniki monitoringu wód podziemnych PMŚ, PSH-PIG 2009.

Tabela 3. Ocena jakości wód podziemnych – przekroczenia norm dla wód przeznaczonych do spożycia dla ludzi (stan na rok 2009).

Nr MONBADA	Identyfikator UE	Gmina	Powiat	JCWPD	Przekroczone wskaźniki (dla wód pitnych)
2251	PL01G148_003	Przeciszów	Oświęcimski	148	Mn, Fe

Źródło: Państwowy Monitoring Środowiska na lata 2007-2009.

Jak widać w powyższych tabelach, stan wód podziemnych zaklasyfikowany jest do III klasy czystości. Pod względem wskaźników dla wód pitnych występują przekroczenia zawartości Mn i Fe.

Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Zator ma rozdzielczą sieć wodociągową o długości 95,6 km posiadającą 2394 połączeń. Sieć kanalizacyjna ma długość 90,8 km, a do sieci podłączonych jest 1491 budynków mieszkalnych. W 2009 roku zużycie wody wyniosło 263,9 dam³ co dało 28,9 m³ na mieszkańca gminy. Liczby odprowadzonych ścieków wynosi 194,6 dam³. Oczyszczalnia ścieków, do której odprowadzane są nieczystości płynne z terenu całej gminy, znajduje się w Podolszu. Więcej informacji na temat oczyszczalni znajduje się poniżej.

Tabela 4. Gospodarka wodno-ściekowej na terenie Gminy Zator (stan na 31.12.2009).

Lokalizacja	Sieć rozdzielcza w kilometrach [km]		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		Ścieki odprowadzone w dam ³
	wodociągowa	kanalizacyjna	wodociągowe	kanalizacyjne	W dam ³	Na 1 mieszkańca w m ³	
	Stan w dniu 31.12.2009r.						
Gmina Zator	95,6	90,8	2394	1491	263,9	28,9	194,6

Źródło: GUS, Kraków.

Oczyszczalnię ścieków w Podolszu¹

Pierwotnie Związek Komunalny Gmin Wieprz i Zator ds. Budowy Oczyszczalni Ścieków i Kolektorów został powołany do życia przez dwie gminy: Wieprz i Zator w celu budowy mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków i infrastruktury kolektorowej na terenie tych dwóch gmin wchodzących w skład Związku. Powołanie nastąpiło na mocy Uchwał Rady Gminy Wieprz i Rady Gminy Zator. Następnie został zatwierdzony przez obie Rady statut powstałego Związku Komunalnego Gmin Wieprz i Zator ogłoszony w biuletynie Wojewody Bielskiego w roku 1995. W wyniku tego porozumienia przeprojektowano rozpoczętą budowę oczyszczalni ścieków w Podolszu jak i zwiększono średnicę kolektorów głównych, które miały teraz obsługiwać tereny dwóch gmin. I tak z oczyszczalni ścieków mającej oczyszczać do 2600 m³ na dobę powstała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ok. 4600 m³ na dobę, zwiększono też do Ø 1000 mm i Ø 400 mm średnicę kolektora głównego biegnącego do granicy Gminy Wieprz. Wiązało się to z dużym wzrostem kosztów poniesionych na wykonanie inwestycji. W roku 1998 zakończono budowę mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w miejscowości Podolsze, a w 2002 zakończono budowę kolektora głównego do granicy Gminy Wieprz. Do Związku Komunalnego Gmin Wieprz i Zator w roku 1997 przystąpiła Gmina Babice. Powodem zaproszenia Gminy Babice do Związku było przeszacowanie w założeniach projektowych potrzebnych mocy przerobowych oczyszczalni ścieków. Pierwotnie zaprojektowana dla dwóch gmin oczyszczalnia może - przy obecnym stanie faktycznym zrzutu ścieków na poziomie 50-60 litrów na osobę dziennie - zaspokoić zapotrzebowanie nie tylko trzech gmin (Wieprz, Zator i Babice) wchodzących w skład związku, lecz również potrzeby gospodarki ściekowej gmin ościennych. W roku 2002 oczyszczalnia ścieków została odbudowana i zmodernizowana po powodzi z 2001 roku. W 2003 roku Rada Gminy Wieprz podjęła uchwałę o wystąpieniu ze Związku Komunalnego. W roku 2008 Uchwałami Rad Gmin Zator i Babice zmieniono Statut Związku oraz wprowadzono nową nazwę Związku: „Związek Komunalny Gmin Zator i Babice ds. Gospodarki Wodnościekowej”. 1 października 2008 roku Związek Komunalny Gmin Zator i Babice wydzierżawił oczyszczalnię ścieków w Podolszu Komunalnemu Zakładowi Wodociągów i Kanalizacji w Zatorze. Od tej pory umowy na odbiór ścieków dowożonych można zawierać z KZWiK w Zatorze. W sierpniu 2009 roku Związek Komunalny zakupił i zainstalował profesjonalną stację zlewną, która mieści się w Podolszu przy ulicy Ekologicznej 1.

Ochrona przeciwpowodziowa.

Ocena poziomu zagrożenia i zasięgu powodzi jest podstawą do określenia wydatków na zabiegi i przedsięwzięcia ograniczające zagrożenie zalewowe, likwidację skutków powodzi oraz system ostrzegawczy. Stopień zagrożenia powodziowego jest determinowany czynnikami naturalnymi (warunki klimatyczne, natężenie i rozkład przestrzenny opadów, powierzchnia i ukształtowanie zlewni) oraz antropogennymi (regulacja koryt rzeki, ich zabudowa hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych, infrastruktura komunikacyjna itp.).

¹ Źródło: www.zkgzib.babice.pl

Stopień zagrożenia powodziowego wynika również ze stanu i sprawności funkcjonowania w warunkach kryzysowych wielu służb państwowych. Podstawą wszelkich działań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na wszystkich szczeblach decyzyjnych, jest znajomość obszarów, które w wyniku wezbrania mogą zostać zalane. Również na poziomie gminy podjęcie jakichkolwiek działań w tym zakresie musi bazować na znajomości obszarów potencjalnie zagrożonych zalaniem.

Obszar gminy zaliczany jest do terenów szczególnie zagrożonych powodzią. W wyniku powodzi w 1997 roku gmina poniosła straty w zakresie infrastruktury, szacowane na ponad 3 mln zł. Największe koszty stanowiła odbudowa zniszczonych dróg - około 2,6 mln zł. W wyniku powodzi w roku 2001 straty według protokołów Komisji Wojewody wynosiły około 4,6 mln zł. Największe straty dotyczyły sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków oraz infrastruktury drogowej, a także ujęcia wody i sieci wodociągowej.

5.1.2. Cele krótkookresowe

Cele krótkookresowe do 2014 roku:

Do celu tego należy:

- ograniczenie spływu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego z pól,
- racjonalizacja wykorzystania i ochrona istniejących zasobów wodnych,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w terenach gdzie nie ma możliwości podłączenia do sieci kanalizacji.

5.1.3. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2018 roku:

Do celów tych należą:

- przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych,
- współpraca przy tworzeniu baz danych dotyczących wód i terenów zalewowych, systemu monitoringu środowiska.
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie poprzez budowę lub modernizację sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych, sieci kanalizacji deszczowych, stacji uzdatniania wody.

5.1.4. Strategia realizacji celów.

W celu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy do realizacji przewidziane zostały zadania związane z budową i modernizacją sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnych, sieci kanalizacji deszczowych oraz stacji uzdatniania wody. Zadania te zostały wyznaczone i opisane w rozdziale 6, pt. „*Program operacyjny*”.

Dla obszarów, gdzie ze względów technicznych nie będzie możliwe podłączenie do sieci kanalizacyjnej, zalecana jest budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Koszty inwestycyjne, są nieco wyższe od kosztów budowy zbiornika bezodpływowego, jednak koszty eksploatacyjne są kilkakrotnie niższe. Po roku użytkowania łączne koszty inwestycyjne i eksploatacyjne są znacznie niższe na korzyść oczyszczalni przydomowej. Za tym rozwiązaniem przemawiają także przesłanki praktyczne oraz znacznie większa trwałość urządzeń.

W celu ochrony wód powierzchniowych pod względem jakościowym i ilościowym zaleca się prowadzenie następujących działań:

1. respektowania przepisów dotyczących ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody;
2. renaturalizacji cieków wodnych i terenów przyległych;
3. przeciwdziałania migracji wodnej składników pokarmowych ze zlewni do wód powierzchniowych poprzez:
  - stosowanie właściwych zabiegów agrotechnicznych oraz racjonalną gospodarkę nawozami w agroekosystemach
  - kształtowanie urozmaiconej struktury krajobrazu rolniczego, bogatej w takie w takie elementy jak wyspy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, powierzchnie wodne
  - tworzenie stref buforowych na granicy łąd-woda, porośniętych trwałą roślinnością
  - zabezpieczenie przeciwerozyjne zlewni.

W celu ochrony wód podziemnych pod względem jakościowym i ilościowym zaleca się prowadzenie następujących działań:

1. nieprzekraczaniu zasobów dyspozycyjnych zbiornika;
2. ustanowieniu stref ochronnych dla wszystkich ujęć wody, dla których jest to wymagane przepisami;
3. likwidacji stwierdzonych ognisk zanieczyszczeń i zagrożeń dla wód podziemnych;
4. racjonalnym nawożeniu gruntów nawozami sztucznymi i ograniczone stosowanie środków ochrony roślin.

5.2. Ochrona powierzchni ziemi i gleby

5.2.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Na terenie gminy występuje duże zróżnicowanie pokrywy glebowej, główne jednostki glebowe:

- gleby brunatne i pseudobielicowe – południowo - zachodnia część gminy, nadmiernie uwilgotnione,
- mady rzeczne – północna część gminy, dolina Skawy, niekorzystne stosunki powietrzno – wodne,
- gleby glejowe – na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych, glina, iły,
- czarne ziemie - zachodnia część gminy,
- torfowe i murszowe – kilka kompleksów w zachodniej części gminy.

Wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb dla Gminy Zator wynosi 62,1 co daje 48 miejsce wśród gmin Małopolski (średnia dla Województwa Małopolskiego – 52,2). Na terenie gminy panują korzystne warunki glebowe i klimatyczne dla uprawy 4 podstawowych zbóż, a także koniczyny i buraków. W części gminy panują również korzystne warunki dla sadownictwa. Wskaźnik obrazujący potencjał przyrodniczy obszaru gminy Zator dla potrzeb rolnictwa wynosi prawie 80 pkt. (dla Województwa Małopolskiego 67,4 pkt., a dla kraju 66,6 pkt.). Użytki rolne stanowią 3199 ha, natomiast gleby orne w klasach od I – IV 2811 ha.

Badania chemizmu gleb, przeprowadzone były przez Państwowy Instytut Geologiczny w latach 1991-1995. Wyniki badań laboratoryjnych ponad 20 pierwiastków na obszarze powiatu (w tym Gminy Zator), nie wykazały obecności w glebach wysokich koncentracji

badanych metali z wyjątkiem trzech rejonów: okolic Chełmka (północną część powiatu), Brzeszcz (zachodnią część powiatu) oraz Smolic (północnowschodnią część powiatu).

Degradacja środowiska glebowego

Z uwagi na fakt, iż część gminy posiada wiejski charakter, istotny wpływ na środowisko glebowe ma rolnictwo. Wynika to z faktu, iż obejmuje ono swoim oddziaływaniem duży obszar i powoduje zasadnicze zmiany w środowisku naturalnym. Najbardziej istotne zagrożenia związane z rolniczym użytkowaniem gruntów to:

- niszczenie mechaniczne roślinności oczek i mokradeł śródpolnych, zwłaszcza pozbawionych zarośli i zadrzewień przywodnych podczas prac polowych, niszczenie chemiczne poprzez stosowanie środków ochrony roślin i nadmierny spływ biogenów z pól,
- stosowanie na całej powierzchni upraw polowych środków ochrony roślin, powodujące ubożenie i zanikanie roślinności segetalnej,
- intensywne zagospodarowanie użytków zielonych z oraniem, „meliorowaniem”, nawożeniem, obsiewem szlachetnymi gatunkami traw, stosowaniem środków ochrony roślin powodujące drastyczne ubożenie bogactwa florystycznego łąk.

Dodatkowym czynnikiem mającym negatywny wpływ na środowisko glebowe jest eksploatacja kopalni występujących na terenie gminy. Zasady związane z ochroną i eksploatacją zasobów surowców mineralnych, zawarte są w PZP oraz w odrębnych decyzjach i przepisach szczególnych. Informacje na ich temat przedstawiono poniżej.

Udokumentowane złoża węgla kamiennego:

- 1) **ZŁW ZATOR** (decyzja GK/KZK/ZW/6784/97 z dnia 9.02.1998 r.),
- 2) **ZŁW SPYTKOWICE** (decyzja GK/KZK/ZW/6780/98 z dnia 12.02.1998r.).

Udokumentowane złoża kruszywa:

- 1) **złoża „Smolice-Zakole B”** w Smolicach, udokumentowane „Dodatkem nr 1 do dokumentacji geologicznej” przyjętym przez Marszałka Województwa Małopolskiego zawiadomieniem znak SW.V.BK.7514-45/08 z dnia 19.12.2008 r.,
- 2) **złoża „Smolice Zakole”** w Smolicach, udokumentowane „Dodatkem nr 1 do dokumentacji geologicznej” przyjętym przez Wojewodę Małopolskiego zawiadomieniem znak: ŚR.V.BA.7414-23-05 z dnia 11.10.2005 r.,
- 3) **złoża „Zator – Podolsze Nowe”** w Podolszu, Palczowicach i Zatorze, udokumentowane „Dodatkem nr 6 do dokumentacji geologicznej” przyjętym przez Marszałka Województwa Małopolskiego zawiadomieniem znak: SW.I.BK.7514-4/07 z dnia 14.02.2007 r.,
- 4) **złoża „Rabusiowice”**, w Smolicach i w Podolszu, udokumentowanego „Dokumentacją geologiczną” przyjętą przez Wojewodę Małopolskiego zawiadomieniem znak: ŚR.V.KŻ.7414-15-05 z dnia 29.06.2005 r.

Obszary górnicze:

- 1) **„Zakole B”** w Smolicach, ustanowione decyzją Wojewody Bielskiego nr 51/96, znak OS.IV-7512/3/96, z dnia 05.02.1996 r.,
- 2) **„Smolice – Zakole All”** w Smolicach, ustanowione decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego, znak SW.I.7515/1-6/06 z dnia 05.12.2006 r.,
- 3) **„Zator III”** w Podolszu i w Palczowicach, ustanowione decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa znak: BKK/OZ/985/96 z dnia 03.06.1996 r.,
- 4) **„Podolsze”** w Podolszu, ustanowione decyzją Starosty Oświęcimskiego znak WOŚ.75-4-5/08 z dnia 22.08.2008 r.,

- 5) „**Podolsze – Zbiornik**” w Podolszu, Palczowicach i Zatorze, ustanowionego decyzją Marszałka Województwa Małopolskiego, znak RG.II.BK.7515/1-14/09 z dnia 14.09.2009 r.

Udokumentowane złoża kopalin ilastych:

- 1) **ZŁI** - złoża gliny „Zator” (decyzja znak: GG /II -5 / 27/65 z dnia 25.03.1965 r., znak: KZK/012/M/5308/87 z dnia 31.12.1987 r., koncesja na eksploatację wydana przez Wojewodę Bielskiego, znak OSIV-7512/12/98/PO z dnia 17.11.1998 r., decyzja Wojewody Małopolskiego znak ŚR.V.MRoj.4715-72-03 z dnia 6.01.2004 r.; wygaśnięcie koncesji na mocy decyzji Marszałka Województwa Małopolskiego SW.V.BK.7515/1-2/08 z dnia 19.02.2008 r.).

5.2.2. Cele krótkookresowe

Cele krótkookresowe do 2014 roku

Do celów tych należą:

- Poprawa jakości środowiska pod względem ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności gminy,
- Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- Użyźnianie gleby materią organiczną,
- Rekultywacja terenów zdegradowanych,
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem.

5.2.3. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2018 roku

Do celów tych należą:

- Stworzenie map glebowych,
- Współpraca przy tworzeniu baz danych dotyczących jakości gleb, systemu monitoringu środowiska,
- Rekultywacja terenów zdegradowanych,
- Ochrona złóż kopalin,
- Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją.

5.2.4. Strategia realizacji celów

Podejmując działania z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gleb zaleca się nadzór nad eksploatacją złóż kopalin. Przywracanie wartości użytkowej gruntom zdegradowanym może odbywać się poprzez stosowanie odpowiednich upraw, które będą okresowo przeorywane, przez co spełnią rolę naturalnego nawozu i bufora wysokiego odczynu pH (wyka, gorczyca, łubin) oraz pozwolą na poprawę struktury gleby i wzmocnienie systemów korzeniowych upraw produkcyjnych. Zaleca się także prowadzenie nadzoru nad rekultywacją terenów zdegradowanych.

5.3. Ochrona powietrza

5.3.1. Charakterystyka stanu aktualnego

Źródła zanieczyszczeń powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego są:

- przemysł,
- spalanie paliwa stałego (węgiel, miął koksowy, koks),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych,
- emisja niezorganizowana z kopalń (głównie pyły).

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania.

Negatywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego mają lokalne kotłownie pracujące na potrzeby centralnego ogrzewania, a także małe przedsiębiorstwa spalające węgiel w celach grzewczych lub technologicznych. Brak urządzeń oczyszczania bądź odpylania gazów spalinowych powodują, iż całość wytwarzanych zanieczyszczeń trafia do powietrza atmosferycznego. Niska sprawność i efektywność technologii spalania są poważnym źródłem emisji zanieczyszczeń. Co więcej, głównym paliwem w sektorze gospodarki komunalnej jest węgiel, często zawierający znaczne ilości siarki. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Rodzaje oraz źródła zanieczyszczeń powietrza.

Zanieczyszczenia	Źródło emisji
Pył ogółem	spalanie paliw, unoszenie pyłu w powietrzu;
SO ₂ (dwutlenek siarki)	spalanie paliw zawierających siarkę;
NO (tlenek azotu)	spalanie paliw;
NO ₂ (dwutlenek azotu)	spalanie paliw, procesy technologiczne;
NO _x (suma tlenków azotu)	sumaryczna emisja tlenków azotu;
CO (tlenek węgla)	produkt niepełnego spalania;
O ₃ (ozon)	powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń będących utleniaczami;
Amoniak, metan	transport, produkcja rolna, produkty spalania.

Ocena stanu jakości powietrza.

Z uwagi na fakt, iż na terenie gminy nie przeprowadzono dotąd pomiarów zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, w celu oceny jego stanu posłużono się danymi pozyskanymi z małopolskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz „Raportu o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2009 roku”.

Przedstawione w poniższych tabelach dane pochodzą z punktów pomiarowych, położonych najbliżej Gminy Zator, przez co przybliżają stan powietrza atmosferycznego analizowanego regionu oraz pozwalają na identyfikację ewentualnych zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza. Gmina Zator zakwalifikowana jest do strefy chrzanowsko-olkuskiej.

Tabela 6. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo).

Rodzaj emisji	SO ₂	NO ₂	Pył PM10	Benzen	CO	Ozon	Pb
Klasa strefy	A	A	C	A	A	A	A

Źródło: WIOŚ, Kraków.

Tlenki siarki

Stężenie tlenków siarki na terenie strefy chrzanowsko-olkuskiej osiąga wartości od 15-20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Nie powoduje zagrożenia zdrowia mieszkańców.

Tlenki azotu

Stężenie tlenków azotu na terenie strefy chrzanowsko-olkuskiej osiąga wartości od 12-26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Nie powoduje zagrożenia zdrowia mieszkańców.

Pył zawieszony PM10

Stężenie pyłu zawieszonego PM 10 na terenie strefy chrzanowsko-olkuskiej osiąga wartości od 40-50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Wpływa niekorzystnie na stan zdrowia mieszkańców.

Benzen

Stężenie benzenu na terenie strefy chrzanowsko-olkuskiej nie powoduje zagrożenia zdrowia mieszkańców.

Tlenek węgla

Stężenie tlenku węgla na terenie strefy chrzanowsko-olkuskiej nie powoduje zagrożenia zdrowia mieszkańców.

Ołów

Stężenie tlenku węgla na terenie strefy chrzanowsko-olkuskiej nie powoduje zagrożenia zdrowia mieszkańców.

Jak wynika z „*Raportu o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2009 roku*”, który sporządził przeprowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, strefa chrzanowsko-olkuska zakwalifikowana została do klasy „A” w przypadku każdego z występujących zanieczyszczeń, pomijając stężenie pyłu zawieszonego PM10. Oznacza to, że na terenie Gminy Zator należy podjąć działania mające na celu obniżenie emisji pyłu.

Emisja komunikacyjna

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. W przypadku Gminy Zator są to:

- Droga krajowa nr 44,
- Droga krajowa nr 28,
- Droga wojewódzka nr 781,
- Drogi powiatowe i gminne.

Głównymi zanieczyszczeniami emitowanymi w związku z ruchem samochodowym należą:

- tlenek i dwutlenek węgla,
- węglowodory,
- tlenki azotu,
- pyły zawierające metale ciężkie,
- pyły ze ścierania się nawierzchni dróg i opon samochodowych.

Dla stanu powietrza atmosferycznego istotne znaczenie ma emisja NO_x oraz metali ciężkich. Duże znaczenie ma również tzw. emisja wtórna z powierzchni dróg, która zależy w dużej mierze od warunków meteorologicznych. Komunikacja jest również źródłem emisji benzenu, benzo(a)piranu, toluenu i ksylenu. Na wielkość tych zanieczyszczeń wpływa stan techniczny samochodów, stopień zużycia substancji katalitycznych oraz jakość stosowanych paliw. Gwałtowny rozwój transportu, przejawiający się wzrostem ilości samochodów na drogach

oraz aktualny stan i infrastruktury dróg spowodował, iż transport może być uciążliwy dla środowiska naturalnego.

W przypadku substancji toksycznych emitowanych przez silniki pojazdów do atmosfery, źródła te trudno zinventaryzować pod kątem emisji zanieczyszczeń, gdyż zwykle nie ma dla nich materiałów sprawozdawczych. Na podstawie znanych wartości średniego składu paliwa, szacowany przeciętny skład spalin silnikowych jest następujący:

Tabela 7. Przeciętny skład spalin silnikowych (w % objętościowo)²

Składnik	Silniki benzynowe	Silniki wysokoprężne	Uwagi
Azot	24 - 77	76 - 78	nietoksyczny
Tlen	0,3 - 8	2 - 18	nietoksyczny
Para wodna	3,0 - 5,5	0,5 - 4	nietoksyczny
Dwutlenek węgla	5,0 - 12	1 - 10	nietoksyczny
Tlenek węgla	0,5 - 10	0,01 - 0,5	toksyczny
Tlenki azotu	0,0 - 0,8	0,0002 - 0,5	toksyczny
Węglowodory	0,2 - 3	0,009 - 0,5	toksyczny
Sadza	0,0 - 0,04	0,01 - 1,1	toksyczny
Aldehydy	0,0 - 0,2	0,001 - 0,009	toksyczny

Na skutek powszechnej elektryfikacji, emisje do powietrza związane z ruchem kolejowym mają znaczenie marginalne. Należą do nich jedynie emisje zanieczyszczeń pyłowych związanych z ruchem pociągów, oraz niewielkie emisje z lokomotyw spalinowych używanych głównie na bocznicach kolejowych.

Niska emisja

Negatywne oddziaływanie na stan jakości powietrza niesie ze sobą niska emisja z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, które używane są w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie gminy. W lokalnych systemach grzewczych brak jest urządzeń ochrony powietrza. Emisja z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, która związana jest z okresem grzewczym. Poważnym problemem jest fakt, iż na terenie gminy dochodzi do spalania odpadów komunalnych w piecach centralnego ogrzewania. Na terenie Gminy Zator zaleca się opracowanie *Programu Ograniczenia Niskiej Emisji*, który przyczyni się do ograniczenia emisji z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, a także wpłynie korzystnie na poprawę stanu jakości powietrza atmosferycznego.

Emisja niezorganizowana

Do tej kategorii zaliczane są inne nie wymienione źródła emisji. Znaczenie w tej kategorii ma emisja pochodząca z zlokalizowanej na terenie gminy oczyszczalni ścieków. Do pozostałych źródeł emisji można zaliczyć np. wypalanie traw, emisję lotnych związków organicznych związanych z lakierowaniem.

² Wg J. Jakubowski - „Motoryzacja a środowisko”.

5.3.3. Cele krótkookresowe

Cel krótkookresowy do 2014 roku

Do celu tego należy:

- Przekształcanie istniejącego systemu ogrzewania w system bardziej przyjazny dla środowiska, w szczególności ograniczenie „niskiej emisji”,
- Promowanie wykorzystania alternatywnych źródeł energii,
- Eliminacja paliw węglowych niskiej jakości.

5.3.4. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2018 roku

Do celów tych należą:

- Współpraca przy tworzeniu baz danych dotyczących powietrza atmosferycznego, systemu monitoringu środowiska,
- Gazyfikacja, wprowadzenie nowych systemów ogrzewania,
- Edukacja ekologiczna i podnoszenie świadomości społecznej w odniesieniu zagrożeń związanych z zanieczyszczaniem powietrza – głównie dotyczących spalania odpadów komunalnych, opakowań i tworzyw sztucznych w prywatnych paleniskach,
- Poprawa stanu nawierzchni dróg (obniżenie emisji komunikacyjnej).

5.3.5. Strategia realizacji celów

Ograniczenie emisji komunikacyjnej

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń związanej z ruchem komunikacyjnym zaleca się podjęcie następujących działań:

- dbałość o stan nawierzchni dróg;
- polepszenie stanu technicznego pojazdów – stopniowa eliminacja pojazdów niesprawnych technicznie i nieposiadających katalizatorów spalin;
- działanie mające na celu redukcję uciążliwości transportu samochodowego – głównie w zakresie logistyki jak również poprzez kontrolę emisji spalin;
- przygotowanie warunków dla rozwoju ruchu rowerowego – wytyczenie i wykonanie ścieżek rowerowych.
- stosowanie pasów zieleni i zadrzewienia.

Ograniczenie niskiej emisji

Z uwagi na wiejsko-miejski charakter gminy, na jej terenie przeważa rozproszona zabudowa jednorodzinna. Sprzyja to powstawaniu tzw. „niskiej emisji”, która jest istotnym problemem środowiskowym. W celu jej ograniczenia zaleca się podjęcie następujących działań:

- sukcesywną wymianę przestarzałych kotłów węglowych CO używanych na terenie posesji prywatnych i zastępowanie ich nowoczesnymi piecami o wyższej sprawności, a tym samym niższym zapotrzebowaniu na paliwo i mniejszej emisji spalin;
- edukacja społeczna i uświadamianie o szkodliwości spalania różnego rodzaju odpadów oraz węgla o słabej kaloryczności i dużym zasiarczeniu w paleniskach domowych;
- promowanie działań zmierzających do eliminacji strat ciepła z budynków mieszkalnych (docieplenia, wymiana okien itp.);
- promowanie stosowania paliw proekologicznych takich jak np. gaz ziemny, olej opałowy.

5.4. Ochrona przyrody

5.4.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Na terenie Gminy Zator zlokalizowane są pomniki przyrody oraz obszary NATURA 2000. Co więcej obszar gminy graniczy z otuliną Rudniańskiego Parku Krajobrazowego. Park ma powierzchnię 5813,9 ha i jest położony na terenie 3 gmin: Alwernia, Czernichów i Krzeszowice. Obejmuje on następujące kompleksy leśne: Las Orlej, Czarny Las oraz drzewostany pomiędzy Kamieniem a Kwaczałą oraz fragment malowniczej doliny potoku Rudno, od której pochodzi nazwa parku.

Informacje na temat poszczególnych form ochrony przyrody zestawione zostały w dalszej części niniejszego podrozdziału.

Pomniki przyrody

Jak wynika z danych przedstawionych przed Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Krakowie, na terenie Gminy Zator znajduje się aleja drzew wpisana do rejestru pomników przyrody. W skład ww. alei wchodzi 180 drzew (179 lip oraz 1 klon jawor). Drzewa te rosną wzdłuż drogi krajowej 44 pomiędzy Zatorem a zachodnią granicą gminy.

Obszary leśne

Informacje na temat obszarów leśnych występujących na terenie Gminy Zator przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 8. Dane o leśnictwie na terenie Gminy Zator (stan na 31.XII.2009r).

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych							Lesistość [%]
	ogółem	w tym lasy	z ogółem publiczne					
			razem	własność Skarbu Państwa	w tym		własność gminy	
					w zarządzie Lasów Państwowych	w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych		
w hektarach [ha]								
Gmina Zator	220,2	219,1	80,7	77,1	57,1	20,0	3,6	4,2

Źródło: GUS, Kraków.

Lasy zajmują około 4% całkowitej powierzchni gminy. Wskaźnik ten jest jednym z najniższych w regionie. Do największych kompleksów leśnych zaliczyć możemy Las Rudzki (leśnictwo Nidek), którego powierzchnia to 35 ha, a także dwa drzewostany w Zatorze, stanowiące kolejno 13ha i 4,5ha. Oprócz dużych kompleksów na terenie Gminy Zator znajduje się duża liczba małych połąci leśnych stanowiących własność prywatną. Drzewostany występujące na terenie gminy zaliczyć można do II klasy uszkodzeń przemysłowych.

Według Krajowego Programu Zwiększenia Lesistości, w latach 2011-2020 Przy dalszym spadku średniorocznego rozmiaru zalesień w sektorze państwowym (z 8 tys. ha w latach 2006-2010 do 4 tys. ha w 10-leciu 2011-2020), na gruntach niepaństwowych zakłada się bardzo znaczący wzrost . do 36 tys. ha przeciętnie rocznie. Oznacza to, że wielkość zalesień w sektorze niepaństwowym powinna być dziewięć razy większa niż w państwowym, a w całym okresie 2011-2020 powinna objąć powierzchnię 360 tys. ha. Gmina Zator posiada

opracowany Program Zwiększenia Lesistości, realizacja jego założeń pozwoli na spełnienie wymogów nałożonych przez KPZL.

Obszary NATURA 2000

Powierzchnia: 7081.7 ha

Kod i nazwa obszaru: PLB120005, Dolina Dolnej Skawy,

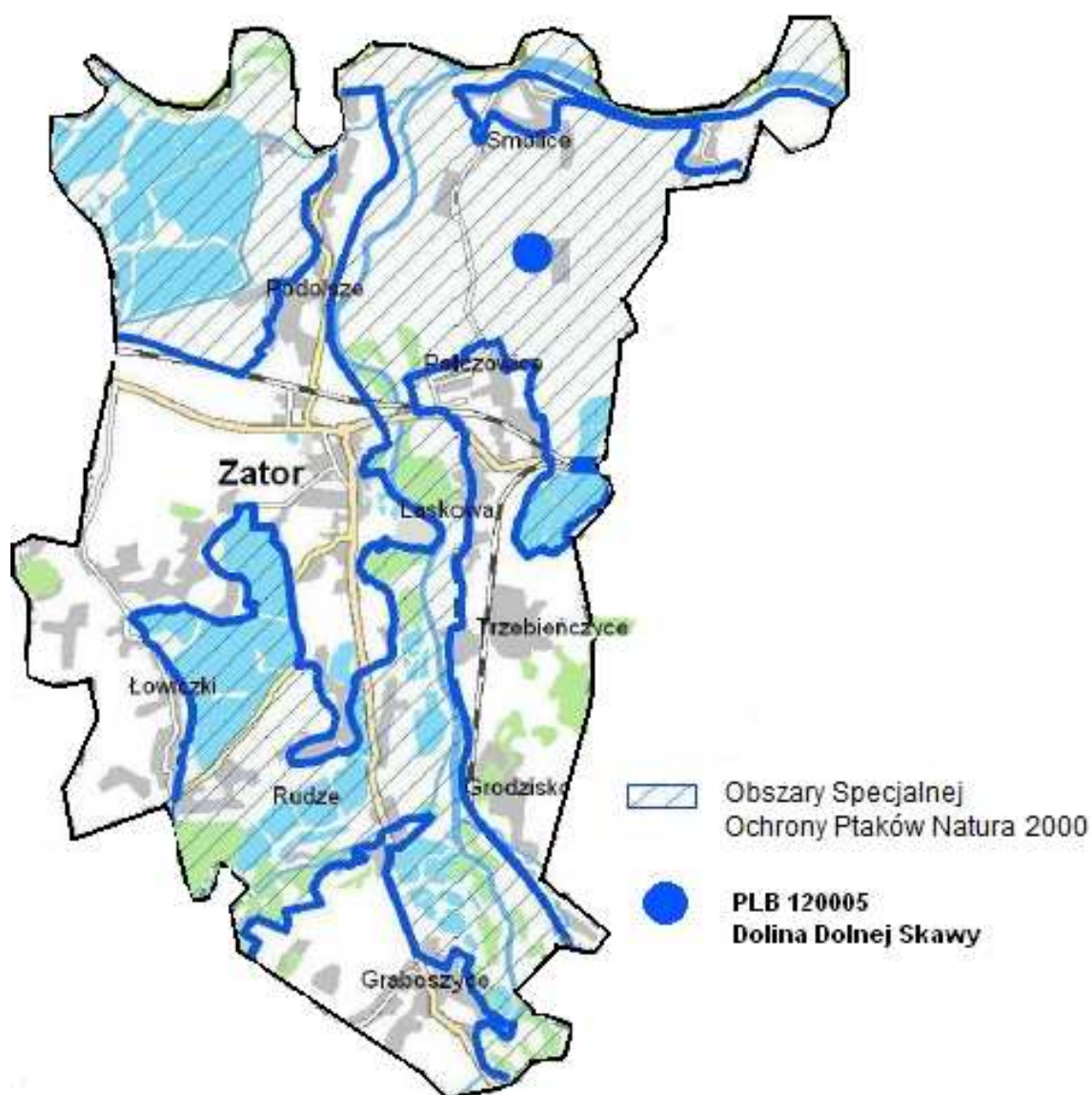
Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)

Status obszaru :

obszar wyznaczony [Rozporządzeniem Ministra Środowiska]

Rysunek 5. Lokalizacja obszarów NATURA 2000 na terenie Gminy Zator.

Opis :

Dolina położona jest we wschodniej części mezoregionu Dolina Górnej Wisły, wchodzącego w skład Kotliny Oświęcimskiej. Obejmuje fragment doliny Wisły i uchodzącej do niej rzeki Skawy. Pierwsze stawy rybne w dolinie górnej Wisły powstały na przełomie XIII i XIV wieku. W kolejnych stuleciach stawy zostały rozbudowane i do dzisiaj funkcjonują. Jednym z najstarszych stawów karpionych jest staw w Zatorze. Na większości prowadzona jest intensywna hodowla karpia. Znajduje się tu zanikające w siedliskach naturalnych stanowiska orzecha kotewki wodnej i grzybieńczyka wodnego. Obok karpia-głównego gatunku hodowlanego, prowadzi się hodowlę lina, jazia, tołpygi, amura, karasi oraz ryb drapieżnych. Charakterystyczną cechą krajobrazu jest mozaika użytków: pól uprawnych, otwartych wód stawów hodowlanych i użytków zielnych. Na skutek eksploatacji żwiru znajdują się zalane wyrobiska. Na wschód od Oświęcimia zachował się płat grądu subkontynentalnego z przewagą starych okazów lipy. Utworzono dwa rezerваты przyrody - Żaki i Przepiszki. W ostoi stwierdzono występowanie 17 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebność 2 gatunków spełniają kryteria międzynarodowej ostoi ptaków. 7 gatunków zostało wymienionych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt jako ptaki zagrożone. Dolina jest jedną z najważniejszych w Polsce ostoi ślepowrona i bączka. Teren ten ma również duże lokalne znaczenie dla lęgowej rybitwy białowąsiej i rzecznej, których lęgi są bardzo nieregularne. Stwierdzono tu przystępowanie do lęgów 1 pary podgorzałki-gatunku zagrożonego wyginięciem w skali globalnej.

Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe):

- bączek [ptak],
- bąk [ptak],
- błotniak stawowy [ptak],
- bocian biały [ptak],
- czapla nadobna [ptak],
- derkacz [ptak],
- dzięcioł zielonosiwy [ptak],
- gąsiorek [ptak],
- kropiatka [ptak],
- mewa czarnogłowa [ptak],
- podgorzałka [ptak],
- podróżniczek [ptak],
- rybitwa białowąsa [ptak],
- rybitwa czarna [ptak],
- rybitwa zwyczajna (rzeczna) [ptak],
- ślepowron [ptak],
- zielonka [ptak].

Jak wynika z informacji przekazanych przez pracowników Urzędu Gminy Zator, na terenie Gminy nie planuje się objąć ochroną prawną nowych obszarów lub obiektów.

5.4.2. Cele krótkookresowe.

Cele krótkookresowe do 2014 roku:

- Ochrona lasów;
- Ochrona, zwiększenie ilości oraz uporządkowanie terenów zielonych;
- Utrzymanie bioróżnorodności, zwłaszcza na terenach chronionych;
- Uwzględnianie wartości przyrodniczych podczas ustalania polityki gminy.

5.4.3. Cele średniookresowe.

Cele średniookresowe do 2018 roku:

- Utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich warunkach przyrodniczych;
- Zachowanie bioróżnorodności poprzez ochronę gatunkową roślin i zwierząt;
- Powiązanie polityki środowiskowej z planowaniem przestrzennym;
- Tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych na terenach cennych przyrodniczo i bogatych krajobrazowo.

5.4.4. Strategia realizacja celów.

Jednym z zadań leżących w kwestii gminy jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do dóbr przyrody oraz ich ochrona i kształtowanie. Aby te warunki zostały spełnione należy spełnić pewien zakres wymogów:

- Uwzględnić obowiązek tworzenia i ochrony terenów zieleni w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- Uwzględnić granice polno-leśne w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- Wdrażać propozycję obiektów i obszarów chronionych wyróżniających się walorami przyrodniczymi,
- Zachować ciągłość „korytarzy ekologicznych” znajdujących się na terenie gminy,
- Prowadzenie gospodarki leśnej pozwalającej na prawidłowy rozwój drzewostanów,
- Zmniejszenie presji wywieranej na kompleksy leśne przez odpowiednie zagospodarowanie terenów do nich przylegających,
- Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych połączone z rekultywacją terenów zdegradowanych przy ich użytkowaniu,
- Zachować bioróżnorodność agrocenoz, rekultywowanych terenów poeksploatacyjnych, walorów krajobrazowych cennych fizjograficznie form krajobrazu,
- Podnosić świadomość ekologiczną lokalnych społeczności poprzez programy edukacji ekologicznej koordynowanej przez organizacje, stowarzyszenia lub władze gminy.

Zaleca się zwiększenie wskaźnika lesistości na terenie gminy, poprzez regularne zalesianie terenów przeznaczonych na ten cel (podczas zalesień, należy postępować zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa – w tym Prawa Ochrony Środowiska, należy uwzględniać wpływ działań na obszary cenne przyrodniczo).

W celu ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów NATURA 2000 Gmina Zator realizuje na swoim terenie szeroko pojętą edukację ekologiczną. Realizowana jest ona poprzez:

- kampanie informacyjne w mediach lokalnych,
- wydarzenia kulturowe mające na celu promocję obszarów cennych przyrodniczo.

Bezpośrednie zadania związane z ochroną obszarów NATURA 2000 określone zostaną w Planach zadań ochronnych dla obszarów NATURA 2000. Jak wynika z informacji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie, na terenie województwa małopolskiego w latach 2009-2013 powstanie 26 ww. Planów.

Plany zadań ochronnych dla obszarów NATURA 2000³

Projekt „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski” POIS.05.03.00-00-186/09 ma zasięg ogólnokrajowy. Współfinansowany jest w 80% ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach V Priorytetu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a w 20% z budżetu Państwa. Głównym beneficjentem jest Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, współbeneficjentami – wszystkie Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska oraz niektóre parki narodowe (z województwa małopolskiego Babiogórski Park Narodowy). Plan zadań ochronnych jest wprowadzany zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na okres 10 lat i stanowi obowiązujące prawo miejscowe. Jak wynika z harmonogramu sporządzania PZO, opracowanie Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Dolina Dolnej Skawy odbywać się będzie od drugiego kwartału 2011 roku do końca trzeciego kwartału 2012 roku (harmonogram prac może ulec zmianie).

Najważniejszym celem planu zadań ochronnych jest zagwarantowanie odpowiedniej ochrony dla zachowania głównych przedmiotów ochrony, takich jak: ptaki, nietoperze, murawy kserotermiczne itp. Plan zadań ochronnych powinien być skutecznym narzędziem do zarządzania ochroną przyrody na obszarze Natura 2000. Gwarancją osiągnięcia tego celu jest uzyskanie konsensusu społecznego osiągniętego w trakcie prowadzonych prac nad planem zadań ochronnych. Wspólne wypracowanie zasad ochrony obszaru pozwoli zminimalizować potencjalne konflikty pomiędzy ochroną przyrody i rozwojem regionu. Plan ma określić aktualny stan wartości przyrodniczych, zagrożenia dla tych wartości oraz konieczne działania ochronne i minimalizujące zagrożenia. Powinien również wskazywać podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań ochronnych, możliwość pozyskania środków finansowych, a także formy wykonywanych zadań. Założeniem twórcy planu jest to, by zadania ochronne zapisane w dokumencie po uwzględnieniu uwarunkowań przyrodniczych, prawnych i własnościowych danego obszaru były możliwe do wykonania. Aby te wszystkie warunki spełnić tworzenie planów zadań ochronnych będzie odbywało się przy współpracy i szerokim dialogu z przedstawicielami społeczności zamieszkujących chroniony obszar.

Dla każdego z obszarów odbędzie się seria warsztatów z udziałem osób i instytucji gospodarujących na terenie chronionym. W spotkaniach wezmą też udział przedstawiciele Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie, koordynatorzy obszarów, którzy będą tworzyli treść dokumentów, eksperci przyrodniczy, a w niektórych przypadkach profesjonalny mediator.

Gmina Zator zobowiązuje się do przestrzegania oraz propagowania zapisów PZO.

---

³ <http://krakow.rdos.gov.pl>

5.5. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Zagadnienia dotyczące ochrony ludzi i środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych regulowane są przepisami dotyczącymi:

- ochrony środowiska,
- bezpieczeństwa i higieny pracy,
- prawa budowlanego,
- zagospodarowania przestrzennego,
- przepisami sanitarnymi.

Jako promieniowanie niejonizujące określa się promieniowanie, którego energia oddziałująca na każde ciało materialne nie wywołuje w nim procesu jonizacji. Promieniowanie to związane jest ze zmianami pola elektromagnetycznego. Poniżej zestawiono potencjalne źródła omawianego promieniowania

- urządzenia wytwarzające stałe pole elektryczne i magnetyczne,
- urządzenia wytwarzające pole elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50 Hz, (stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia);
- urządzenia wytwarzające pole elektromagnetyczne o częstotliwości od 1 kHz do 300 GHz, (urządzenia radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne)
- inne źródła promieniowania z zakresu częstotliwości: 0 - 0,5 Hz, 0,5 - 50 Hz oraz 50-1000 Hz.

Zagadnienia dotyczące promieniowania niejonizującego są określone przez *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów* (Dz. U. 2003r., Nr 192, poz. 1883).

Dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rozporządzenie ustala odrębną wartość składowej elektrycznej pola w wysokości 1 kV/m.

Dla pozostałych terenów, na których przebywanie ludzi jest dozwolone bez ograniczeń, rozporządzenie ustala wysokość składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz w wysokości 10 kV/m, natomiast składowej magnetycznej w wysokości 60 A/m. ponadto rozporządzenie określa:

- dopuszczalne poziomy elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- metody kontroli dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
- metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne z różnych zakresów częstotliwości.

5.5.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

Źródła promieniowania

Na terenie Gminy Zator źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Jak wynika z „Raportu o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2009 roku” sporządzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, w roku 2009 przekroczenia wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych

zaobserwowano w dwóch lokalizacjach, na terenie Krakowa i Tarnowa. W pozostałych 43 punktach pomiarowych w całym województwie nie stwierdzono przekroczeń.

W 2009 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził kilkanaście pomiarów kontrolnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego, które związane były ze skargami na stacje bazowe telefonii komórkowej, a także linie wysokiego napięcia. Każdorazowo wykonano pomiary w kilkudziesięciu pionach pomiarowych, które nie wykazały w żadnym z punktów pomiarowych przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

5.5.2. Cele krótkookresowe

Cele krótkookresowe do 2014 roku

Do celów tych należą:

- kontrola potencjalnych źródeł niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego,
- edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie jakie rzeczywiste zagrożenia niesie za sobą emisja pól elektromagnetycznych.

5.5.3. Cele średniookresowe

Cele średniookresowe do 2018 roku

Do celów tych należą:

- wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do planów zagospodarowania przestrzennego,
- eliminacja emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego ze źródeł zagrażających zdrowiu ludzi i środowisku przyrodniczemu.

5.5.4. Strategia realizacji celów

W celu ochrony przed niekorzystnym działaniem pól elektromagnetycznych należy zapewnić jak najlepszy stan środowiska. Można to realizować poprzez następujące działania:

- utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym,
- zmniejszenie poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego co najmniej do dopuszczalnego, wówczas gdy nie jest ono dotrzymane.

5.6. Ochrona przed hałasem.

5.6.1. Charakterystyka stanu aktualnego.

Stan akustyczny Gminy Zator możemy ocenić na podstawie badań przeprowadzonych w środowisku, jak również na podstawie sygnałów kierowanych przez mieszkańców o uciążliwościach powodowanych hałasem. Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- a) komunikacyjne,
- b) przemysłowe i rolnicze,
- c) pozostałe (prace remontowe, hałas lotniczy).

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2005 r., Nr 25, poz. 150), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- **emisja** - wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- **hałas** - dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- **poziom hałasu** - równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość	LAeq < 52 dB
- średnia uciążliwość	52 dB < LAeq < 62 dB
- duża uciążliwość	63 dB < LAeq < 70 dB
- bardzo duża uciążliwość	LAeq > 70 dB

Jak dotąd na terenie gminy nie prowadzono badań poziomu hałasu. W celu opisanego stanu akustycznego panującego na terenie Gminy Zator posłużono się „Raportem o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2009 roku”.

Hałas drogowy

Hałas komunikacyjny na terenie Gminy Zator można zdefiniować jako średnio uciążliwy dla środowiska. Warto jednak zaznaczyć, iż podwyższone natężenie hałasu występować może w pobliżu dróg oraz innych traktów komunikacyjnych. Na terenie Gminy Zator występują:

- Droga krajowa nr 44,
- Droga krajowa nr 28,
- Droga wojewódzka nr 781,
- Drogi powiatowe i gminne.

Najbliższy punkt pomiarowy WIOŚ znajduje się w oddalonych o około 6,5 km Spytkowicach. Wykaz punktów pomiarowych zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego, w tym powiatów: krakowskiego, wadowickiego, suskiego, nowosądeckiego, nowotarskiego, tarnowskiego, bocheńskiego, dąbrowskiego oraz na terenie miasta Nowy Sącz, przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 6. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu hałasu komunikacyjnego⁴.

---

⁴ Na podstawie „Raportu o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2009 roku”.

Źródło: WIOŚ, Kraków 2010.

Tabela 9. Wyniki pomiarów hałasu drogowego, Spytkowice, 2009.

Nazwa punktu pomiarowego	Współrzędne punktu pomiarowego		Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Równoważny poziom dźwięku A (L _{Aeq}) [dB]		Przekroczenia wartości dopuszczalnych [dB]	
	długość	szerokość			Pora dzienna	Pora nocna	Pora dzienna	Pora nocna
Spytkowice, (powiat wadowicki)	49°59'36,7"	19°30'04,4"	Punkt zlokalizowany przy drodze krajowej nr 44, w odległości 7m od drogi. Zabudowa jednorodzinna, luźna. Odległość pierwszej zabudowy od drogi- 10m (po stronie pomiarów i po przeciwnej stronie). Teren zróżnicowany, o zmiennej niwelecie.	22/23.01.09	68,8	61,5	8,8	11,5

Źródło: WIOŚ, Kraków.

Jak wynika z powyższej tabeli, w Spytkowicach (punkcie pomiarowym WIOŚ najbliższym położonym od Gminy Zator), gdzie odbywały się pomiary hałasu przy drodze krajowej numer 44 występują przekroczenia wartości dopuszczalnych, zarówno w porze dziennej jak i nocnej. Na tej podstawie wnioskuje się, że sytuacja na terenie Gminy Zator w pobliżu DK44 jest analogiczna.

Hałas kolejowy

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Zagrożenie hałasem wynikające z eksploatacji szlaku kolejowego jest znacząco odczuwalne szczególnie w najbliższym otoczeniu torowisk. Brak jest danych dotyczących poziomu hałasu w pobliżu torowisk występujących na terenie Gminy Zator, stwierdza się jednak, iż zagrożeniem w tym zakresie może być linia kolejowa Kraków Płaszów – Oświęcim.

Hałas lotniczy

Na terenie Gminy Zator nie ma zagrożenia wynikającego z hałasu lotniczego.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

5.7.2. Identyfikacja problemów w zakresie ochrony przed hałasem

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na terenie gminy mogą występować problemy związane z nadmierną emisją hałasu komunikacyjnego. Sytuacja ta wynika z obecności na terenie gminy dwóch dróg krajowych oraz jednej drogi wojewódzkiej. Zaleca się monitoring oraz realizację działań mających na celu ochronę przed nadmierną emisją hałasu w przyszłości.

5.7.3. Cel średniokresowy

Cele średniokresowe do 2018 roku⁵

Do celu tego należy:

- Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska.

5.7.4. Strategia realizacji celu

W celu realizacji celu średniokresowego należy eliminować zagrożenia środowiska nadmiernym hałasem. Eliminacja ta polegać może na poprawie stanu technicznego dróg prowadzonej „na bieżąco” (obniżenie emisji komunikacyjnej) oraz monitoringu innych źródeł hałasu występujących na terenie gminy.

---

⁵ Cel krótkookresowy (do 2014 roku) jest taki sam jak cel średniokresowy (do 2018 roku).

5.6. Edukacja ekologiczna

Warunkiem niezbędnym w realizacji celów „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018” jest świadomość ekologiczna mieszkańców. Edukacja ekologiczna w Gminie Zator powinna być realizowana zgodnie z „Narodowym Programem Edukacji Ekologicznej”.

Narodowy Program Edukacji Ekologicznej

Początki edukacji ekologicznej sięgają 1992 roku, kiedy to miał miejsce Szczyt Ziemi w Rio de Janeiro. Wówczas powstał dokument „Globalny Program Działań”, z którego wynika światowy nakaz powszechnej edukacji ekologicznej.

Stwierdzono w nim, że władze lokalne 179 państw, które podpisały dokument z Rio de Janeiro, „powinny przeprowadzić konsultację ze swoimi obywatelami i sporządzić – lokalną Agendę 21 dla własnych społeczności.”

W skali naszego kraju taki dokument to „Polityka Ekologiczna Państwa” przyjęta przez Sejm w 1992 roku. Natomiast „Polska Strategia Edukacji Ekologicznej” jest rozwinięciem zadań dotyczących edukacji ekologicznej i została opracowana przez samodzielny zespół ds. Edukacji Ekologicznej w Ministerstwie Środowiska.

Zgodnie z zapisami art. 5 Konstytucji RP, uchwalonej w 1997 roku, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

„Narodowy Program Edukacji Ekologicznej” (NPEE), będący rozwinięciem i konkretyzacją zapisów „Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej” (NSEE), jest pierwszym dokumentem z zakresu tej problematyki, określającym podstawowe zadania edukacyjne, podmioty odpowiedzialne za ich realizację, możliwości i źródła finansowania, a także harmonogram ich wdrażania. Dokument ten, z uwagi na swoje przesłanie, sposób tworzenia i konstrukcję powinien stać się swoistą polską AGENDĄ 21.

Doświadczenia gromadzone zarówno w trakcie prac nad NSEE jak i w procesie tworzenia tego dokumentu wskazują, że różnorodne przedsięwzięcia określane mianem edukacji ekologicznej, bardzo popularne w wielu kręgach, często nie noszą znamion działań o charakterze systemowym o jasno sformułowanych celach i z poprawnie opisaną procedurą ewaluacyjną.

Ten dokument powinien stać się podstawą tworzenia systemu edukacji ekologicznej (EE) realizującej cele pożądane społecznie. Winien on eliminować działania pozorne i mało efektywne, czerpiąc inspirację z życia społeczeństwa pragnącego zachować zdrowe środowisko oraz jego walory dla przyszłych pokoleń zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Główne cele „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej” to:

- Wdrożenie zaleceń *Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej* z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską;
- Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;

- Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie przepływu informacji i decyzji z wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia.

Cele operacyjne „Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej”:

- Dokonanie kompleksowej, empirycznej diagnozy funkcjonowania edukacji ekologicznej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem jej źródeł, priorytetów i stosowanych w niej metod i procedur wdrożenia;
- Dostarczenie informacji o optymalnym systemie edukacji ekologicznej w kraju i o warunkach dochodzenia do takiego systemu;
- Wypełnienie zobowiązań wynikających z sygnowanych przez RP porozumień międzynarodowych;
- Inspirowanie potencjalnych podmiotów do tworzenia branżowych, resortowych, regionalnych, lokalnych, instytucjonalnych oraz innych programów edukacji ekologicznej;
- Stworzenie jednolitego dokumentu pozwalającego monitorować rozwój edukacji ekologicznej w Polsce w kontekście oczekiwań społecznych i możliwości realizacyjnych.

Program nauczania

Przedszkola i gimnazja

Przedszkola – w programie nauczania przedszkolnego treści ekologiczne zawarte są w części haseł dotyczących środowiska, pór roku i towarzyszących im przemian w przyrodzie. Od świadomości ekologicznej nauczyciela przedszkola zależy jak dalece potrafi program nauczania w przedszkolu nasycić treściami ekologicznymi, co potrafi przekazać uczniom w trakcie zabaw, spacerów, czy zajęć plastycznych.

Szkoła podstawowa i Gimnazjum – edukacja ekologiczna w szkołach podstawowych prowadzona jest na przyrodzie lub na innych przedmiotach w postaci ścieżki edukacyjnej.

Ścieżka edukacyjna to zestaw treści i umiejętności o istotnym znaczeniu wychowawczym, których realizacja może odbywać się w ramach nauczania przedmiotów (bloków przedmiotowych) lub w postaci odrębnych zajęć.

Celami ogólnymi edukacji ekologicznej są:

- Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.
- Budzenie szacunku do przyrody.
- Rozumienie zależności istniejących w środowisku przyrodniczym.
- Zdobywanie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu.
- Poznanie współzależności człowieka i środowiska.
- Wyrobienie poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- Rozwijanie wrażliwości na problemy środowiska.

Ścieżka edukacyjna:

Program ścieżki edukacyjnej łączy ogólne treści niezbędne w edukacji ekologicznej w gimnazjum. Tymi koniecznymi treściami są:

- Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, biosferze, hydrosferze i litosferze.

- Różnorodność biologiczna (gatunkowa, genetyczna, ekosystemów) – znaczenie jej ochrony.
- Żywność – oddziaływanie produkcji żywności na środowisko.
- Zagrożenia dla środowiska wynikające z produkcji i transportu energii; energetyka jądrowa – bezpieczeństwo i składowanie odpadów.

Program ten uszczegóławia powyższe treści, a w kilku miejscach wykracza poza nie. Dotyczy to szczególnie tych treści, które mają nawiązywać do własnego doświadczenia dziecka i jego znajomości najbliższej okolicy oraz regionu. Program koncentruje się wokół:

- Zagadnień zmienności w środowisku: naturalnej, jako tła porównawczego oraz zależnej od działalności człowieka w środowisku.
- Najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata.
- Sposobów gospodarowania w miejscu swojego zamieszkania.
- Wartości, jaką stanowi różnorodność biologiczna.

W realizacji programu tak w szkole podstawowej jak i w gimnazjum ważne jest:

- Prowadzenie lekcji terenowych: obserwacji i prostych badań w terenie
- Preferowanie metod aktywizujących uczniów, takich jak: praca z mapą w terenie, zbieranie danych i ich opracowanie, dyskusje, debaty, wywiady, reportaże, ankietowanie, podejmowanie decyzji – metodą drzewa decyzyjnego, tworzenie „banków pomysłów”, metaplanów itp.
- Porównywanie zjawisk, procesów, problemów występujących w najbliższej okolicy z podobnymi i odmiennymi w innych regionach, krajach, kontynentach.
- Stosowanie różnorodnych skal przestrzennych prowadzących do porównywania i odróżniania zjawisk, procesów, przyczyn i skutków.
- Wykorzystywanie na lekcjach danych liczbowych, tabel, map, wykresów, zdjęć, rycin w celu kształcenia umiejętności interpretacji zawartych w nich informacji.
- Organizowanie wspólnych, wcześniej zaprojektowanych przez uczniów działań w najbliższym środowisku, prowadzących do pozytywnych zmian.
- Ukazywanie pozytywnej działalności człowieka w środowisku, jako dróg właściwego i realnego rozwiązywania problemów ekologicznych.
- Głoszenie idei, haseł proekologicznych, które są zgodne z własnymi czynami.
- Integrowanie i korelowanie treści nauczania w obrębie różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych.

Szkoły średnie

Geografia – wśród celów nauczania geografii w szkole średniej możemy znaleźć: zdobycie wiedzy o środowisku i relacjach w nim zachodzących; zrozumienie przez uczniów złożoności procesów, którym podlega środowisko i konieczności zachowania równowagi w środowisku.

W treściach kształcenia problemy ekologiczne przewijają się często np.:

- zanieczyszczenie i ochrona wód, zanieczyszczenie i ochrona powietrza, zagrożenie i ochrona lasów, motywy i zasady racjonalnej gospodarki, zasobami naturalnymi, uciążliwość przemysłu dla środowiska i zdrowia ludzi, przemiany środowiska w wyniku prowadzenia gospodarki rolnej;
- racjonalne gospodarowanie środowiskiem, wyczerpywanie się możliwości produkcyjnych biosfery, urbanizacja, racjonalne gospodarowanie energią, zagrożenie ekologiczne związane z transportem, oraz odpowiedzialność jednostek i społeczeństw za lokalne środowisko, stanowiące część przestrzeni globalnej.

Biologia i ochrona środowiska – hasła programowe, które wchodzi w skład materiału z ekologii i ochrony środowiska to m.in.:

- przyrodnicze podstawy kształtowania środowiska;
- populacja – struktura,
- dynamika; biocenoza – podstawowe poziomy troficzne;
- ekosystem – struktura krążenia materii i przepływ energii, produktywność ekosystemów; homeostaza;
- sukcesja;
- stan zasobów w Polsce i na świecie;
- zasoby odnawialne i nieodnawialne;
- racjonalna gospodarka zasobami;
- planowanie przestrzenne;
- kształtowanie krajobrazu;
- degradacja środowiska i sposoby jej przeciwdziałania;
- ekologiczne podstawy rekultywacji środowisk zniszczonych;
- organizacja ochrony środowiska w Polsce.

Hasła te poparte są analizą materiałów źródłowych dotyczących aktualnych problemów ochrony środowiska – parków narodowych, rezerwatów przyrody, roślin i zwierząt chronionych, oraz wpływem zanieczyszczeń środowiska na zdrowie człowieka.

5.6.1. Charakterystyka stanu aktualnego

Obecnie edukacja ekologiczna na terenie Gminy Zator prowadzona jest przede wszystkim w formalnym systemie kształcenia. Ponadto, na terenie gminy prowadzone są akcje plakatowe na rzecz zmniejszenia się ilości odpadów, akcje sprzątanie świata, odbywają się festyny ekoedukacyjne dla dzieci i dorosłych, które przyczyniają się do zwiększania wrażliwości ekologicznej mieszkańców.

5.6.2. Cele średniokresowe

Cel średniokresowy do 2018 roku⁶

Do celu tego należy:

- Systematyczne zwiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa gmin,
- Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów i uciążliwości środowiska jest zadaniem nadrzędnym w polityce ekologicznej województwa.
- Umożliwienie każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla poprawy stanu środowiska,
- Tworzenie nowych wzorców zachowań, kształtowanie postaw, wartości i przekonań jednostek, grup i społeczeństw, uwzględniających troskę o jakość środowiska.

---

⁶ Cel krótkookresowy (do 2014 roku) jest taki sam jak cel średniokresowy (do 2018 roku).

5.6.3. Strategia realizacji celów

Zadania wchodzące w zakres dostępu do informacji, edukacji ekologicznej i udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz środowiska uzupełnione zostaną poprzez działanie zgodnie z „*Narodową Strategią Edukacji Ekologicznej*”, wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne udzielane przez instytucje publiczne działaniom edukacyjnym i promocyjnym realizowanym przez organizacje ekologiczne, usprawnianie przekazywania treści dotyczących środowiska i zrównoważonego rozwoju w ramach edukacji szkolnej o profilu ogólnym i zawodowym, a także rozwijanie edukacji ekologicznej przez placówki funkcjonujące przy jednostkach zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi (przede wszystkim parkami narodowymi i krajobrazowymi).

Edukacja ekologiczna na terenie Gminy Zator jest prowadzona przede wszystkim poprzez placówki oświaty.

6. Plan operacyjny

6.1. Wprowadzenie

Krótkoterminowe (2011–2014 r.) oraz średniookresowe (2015–2018 r.) cele ekologiczne i strategia ich realizacji przedstawione w rozdziale 5 są podstawą dla planu operacyjnego na lata 2011 – 2018, tj. konkretnych przedsięwzięć, mających priorytet w skali gminy.

W rozdziale 6.2. przedstawione zostały kryteria wyboru priorytetów, będących podstawą do sformułowania przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2010–2018. Poszczególne przedsięwzięcia zostały zebrane w tabeli 10. Tabela ta zawiera dodatkowo informacje o instytucjach odpowiedzialnych za realizację danego przedsięwzięcia, partnerach oraz o kosztach realizacji⁷.

6.2. Kryteria wyboru przedsięwzięć

Podstawą sformułowania przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2011 – 2018 są wymagania w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

Do najważniejszych kryteriów należą:

- wymogi wynikające z następujących ustaw:
  - Prawo ochrony środowiska,
  - o odpadach,
  - Prawo Wodne,
- zgodność z wymogami Traktatu Akcesyjnego,
- zgodność z wymogami „Wojewódzki Program Ochrony Środowiska dla województwa małopolskiego na lata 2007-2014”,
- zgodność z wymogami „Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego do roku 2020”,
- zgodność z wymogami „Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”,
- zgodność z „Strategia rozwoju Gminy Zator na lata 2005-2013”.

6.3. Lista przedsięwzięć

Lista przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w latach 2011–2018 zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Ważnym jest aby podkreślić, iż zaproponowana lista przedsięwzięć nie blokuje możliwości realizacji innych, charakteryzujących się mniejszym jednostkowym efektem. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć nie wskazanych w poniższej tabeli, ale mieszczących się w ramach celów wyznaczonych w rozdziale 5.

---

⁷ Szczegółowy opis sposobów finansowania poszczególnych przedsięwzięć został przedstawiony w rozdz. 8.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator

Tabela 10. Lista zadań przeznaczonych do realizacji w ramach planu operacyjnego na lata 2011-2018.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Prognozowane nakłady inwestycyjne brutto [tys. zł]
Gospodarka wodno-ściekowa			
1.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: wykonanie dokumentacji rejonu od ul. Kopernika do ul. J. Słowackiego,	2011-2014	28,9
2.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: Odbudowa obiektów oczyszczalni ścieków w Podolszu gmina Zator, zniszczonych przez powódź w maju 2010 r. wraz z ich modernizacją, zmniejszającą zagrożenia dla środowiska	2011-2014	1018
3.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: Prace przyłączeniowe.	2011-2014	50
4.	Budowa kolektora głównego wraz z siecią kanalizacji sanitarnej dla wsi Graboszyce	2011-2014	3 512
Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem			
5.	Budowa i modernizacja dróg: wykonanie projektu rozbudowa drogi gminnej nr K510462, Palczowice-Smolice	2011-2014	18
6.	Budowa i modernizacja dróg: wykonanie projektu: odwodnienie ul Gimnazjalnej w Podolszu	2011-2014	8
7.	Budowa i modernizacja dróg: przygotowanie dokumentacji projektowej drogi między drogami gminnymi (Palczowice)	2011-2014	7
8.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie koncepcji i projektu dróg Morysina II z mediami	2011-2014	74
9.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu przebudowy ulic: Parkowej, Mickiewicza, Palimaki (Zator)	2011-2014	27
10.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu budowy dróg na terenie ograniczonym ulicami : .Słowackiego, L.Palimaki, M.Kopernika, Bugajskiej.	2011-2014	15
11.	Budowa i modernizacja dróg: projekt ul.Blich w Zatorze	2011-2014	26
12.	Budowa i modernizacja dróg: projekt budowy drogi od ul.Kolejowej w Zatorze	2011-2014	15
13.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu budowy obwodnicy m.Zator jako drogi klasy G na odcinku od DK nr 44 do m. Podolsze	2011-2014	150
14.	Modernizacja ciągu komunikacyjnego – ul. Piastowskiej i ul. Zamkowej w Zatorze	2011-2014	900
15.	odbudowa ul.Mieszka Cieszyńskiego w Zatorze po powodzi z maja 2010r.	2011-2014	10
Ochrona gleby i powierzchni ziemi			
16.	Propagowanie „dobrych praktyk rolniczych” poprzez wykłady, broszury, szkolenia.	2011-2014	5
17.	Rekultywacja terenów zdegradowanych.	2011-2018	Koszty zależne od rekultywowanej powierzchni oraz sposobu rekultywacji.
Edukacja ekologiczna			
18.	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Współdziałanie w edukacji dzieci i młodzieży. • Kształtowanie proekologicznych postaw dorosłych mieszkańców gminy. • Konsolidacja społeczności lokalnej wokół problemu ochrony środowiska. 	2011-2018	24
Ochrona przyrody			
19.	Utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, znajdujących się na terenie Gminy Zator	2011-2018	20
20.	Utrzymanie terenów zielonych na terenie Gminy Zator	2011-2018	20
21.	Tworzenie i wytyczanie ścieżek edukacyjnych (Galeria Rzeźby Ludowej), ekologicznych, agroturystycznych.	2011-2014	15
22.	Utworzenie sieci szlaków turystycznych i tras rowerowych: Zator – Graboszyce, Grodzisko – Laskowa, Zator – Podolsze – Przyreb, Łowiczki – Rudze – Zator, Zator – Podolsze – Smolice	2011-2014	15
23.	Prowadzenie zalesień w celu osiągnięcia i utrzymania wskaźników zawartych w Krajowym Programie Zwiększenia Lesistości (30% do roku 2020, 33% po roku 2050).	2011-2018	30

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Okres realizacji	Prognozowane nakłady inwestycyjne brutto [tys. zł]
Gospodarka odpadami			
24.	Aktualizacja <i>Programu Usuwania Azbestu</i> .	2014-2018	10
25.	Usunięcie materiałów zawierających azbest.	2011-2032	Koszty zależne od ilości azbestu znajdującego się na terenie gminy.
26.	Realizacja zadań związanych z gospodarką odpadami (wykaz zadań przeznaczonych do realizacji znajduje się w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Zator.		

7. Wdrażanie i monitoring programu

Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu. Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi więc podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych.

Zarządzanie programem to sukcesywna realizacja następujących zadań:

1) Wdrożenie programu i jego realizacja, a w szczególności:

- koordynacja przebiegu wdrażania i realizacji,
- bieżąca ocena realizacji i aktualizacja celów,
- raporty na temat wykonania programu,

2) Edukacja ekologiczna:

- utworzenie systemu edukacji ekologicznej,
- udostępnienie informacji o stanie środowiska,
- publikacja informacji o stanie środowiska.

7.1. Działania polityki ochrony środowiska

Realizacja celów długookresowych wymaga podjęcia działań, które muszą być zgodne z zasadami zawartymi w stosownych ustawach. Działania będące elementem zarządzania środowiskiem można sklasyfikować w następujące grupy:

Działanie prawne – grupa działań mająca na celu respektowanie odpowiednich dyrektyw i decyzji pozwalających na kształtowanie środowiska wg zamysłu władz. Do grupy tej należą systemy wydawania pozwoleń (wprowadzanie do środowiska ścieków, gazów, pyłów, odpadów) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz koncesji.

Działania finansowe – polegają głównie na systemie pobierania opłat za korzystanie z środowiska naturalnego (emisje zanieczyszczeń, składowanie odpadów itp.). Do tej grupy działań należy doliczyć także system kar przewidziany za przekroczenie określonych limitów w pozwoleniach i koncesjach.

Działania społeczne – polegają na współpracy i partnerstwie w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska. Sprowadzają się one do dwóch zasadniczych aspektów: edukacji ekologicznej oraz budowy powiązań samorząd-społeczeństwo. Wiąże się to z udostępnieniem i publikacją informacji o środowisku co jest obowiązkiem władz samorządowych wynikającym z Prawa Ochrony Środowiska.

Działania strukturalne – polegają na formułowaniu i wdrażaniu polityk ekologicznych. Mowa tu głównie o tworzeniu strategii, programów wdrożeniowych oraz wprowadzaniu narzędzi wspomagających system zarządzania środowiskiem.

Wymienione wyżej sposoby realizacji pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczebla wojewódzkiego oraz „*Polityki Ekologicznej Państwa*”. Są to działania umożliwiające wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka.

Działania strukturalne to również opracowanie programu ochrony środowiska oraz jego aktualizacji. Przedstawia on stan środowiska oraz główne cele i zadania umożliwiające jego poprawę. Działania mające na celu poprawę stanu środowiska zawarte w *Programie* to odpowiednie kombinacje działań prawnych, finansowych i strukturalnych.

7.2. Kontrola oraz dokumentacja realizacji programu

Kontrola realizacji *Programu Ochrony Środowiska* wymaga oceny zarówno stopnia realizacji celów i zadań jak i terminowości ich wykonania. Istotne znaczenie ma tu również analiza rozbieżności pomiędzy założeniami a realizacją.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska zakłada sporządzenie raportów z realizacji programu co dwa lata i przedstawienie go Radzie Gminy. Cały *Program* aktualizowany winien być co cztery lata uwzględniając rozbieżności oraz wprowadzając nowe zadania i cele.

Ocena realizacji programu polega na monitorowaniu zmian w wielu wzajemnie powiązanych strefach. System monitorowania w celu uzyskiwania kompatybilnych informacji w skali regionu powinien uwzględniać następujące działania:

- zebranie danych liczbowych,
- uporządkowanie, przetworzenie, analiza zebranych danych,
- przygotowanie raportu,
- analiza porównawcza,
- aktualizacja.

W celu kontroli nad terminową realizacją zadań określonych w niniejszym programie zaleca się powołanie przez Radę Gminy Zator osób (komisji), której obowiązkiem będzie dokonywanie analizy realizacji zadań *Programu* z uwzględnieniem następujących mierników:

- liczby mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej;
- % wytworzonych ścieków w gminie podlegających oczyszczeniu;
- ilości nasadzeń drzew i krzewów dokonanych przez gminę;
- liczby szkoleń, konkursów i ich uczestników, organizowanych przez placówki oświatowe, ODR itp;
- wskaźników emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz o stanie wód (na podstawie raportów WIOŚ);
- informacji o prowadzonych inwestycjach drogowych;
- informacji o realizacji inwestycji dotyczących zabezpieczenia przed hałasem przemysłowym i komunikacyjnym;
- informacji o prowadzonej rekultywacji terenów zdegradowanych;
- wysokości nakładów z budżetu gminy i źródeł pozabudżetowych na wykonanie zadań;

- efektach redukcji niskiej emisji, oraz ilości energii pozyskiwanej ze źródeł alternatywnych;
- innych działań wynikających z realizacji zadań ujętych w harmonogramie (zalesianie gruntów, przebudowa drzewostanu, wprowadzenie nowych form ochrony przyrody, wdrażanie limitów zużycia energii i wody przez zakłady).

Postuluje się, aby ocena dokonywana była co najmniej raz w roku. Z przeprowadzonej analizy sporządzany będzie raport, który zostanie przedłożony Radzie Gminy. Ponadto na poziomie decyzyjnym w odniesieniu do nowo realizowanych inwestycji, wszystkie aspekty projektów winny być wnikliwie przeanalizowane pod kątem zgodności z zaleceniami *Programu Ochrony Środowiska*.

8. Analiza uwarunkowań finansowych Gminy.

8.1. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

8.1.1. Fundusze krajowe

Wszelkie działania związane z ochroną środowiska i ekologią są wspierane finansowo poprzez różne krajowe i zagraniczne fundusze ekologiczne oraz programy a także środki własne inwestorów.

Do publicznych funduszy ochrony środowiska w Polsce zalicza się:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Ministerstwo Środowiska (MŚ).

Budżety dwóch pierwszych funduszy są tworzone głównie z:

- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska – wszelkie firmy, które korzystają z zasobów naturalnych środowiska poprzez m.in. zużywanie wody, zanieczyszczając powietrze atmosferyczne czy wytwarzając odpady płacą za to zgodnie ze stawkami wyznaczanymi przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (Ministra OŚNiL). Każda firma otrzymuje pozwolenie na korzystanie z określonej ilości tych zasobów.
- kar za przekroczenie dopuszczalnych norm - płacą je firmy, które korzystają z większych ilości zasobów środowiska niż im na to zezwolono oraz wszystkie inne instytucje nie przestrzegające wymogów ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest największą instytucją realizującą Politykę Ekologiczną Państwa poprzez finansowanie inwestycji w ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w obszarach ważnych z punktu widzenia procesu dostosowawczego do standardów i norm Unii Europejskiej. Narodowy Fundusz działa od 1 lipca 1989 roku, a powstał na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1980 roku o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Dystrybucja środków finansowych z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odbywa się w ramach następujących dziedzin:

- Ochrona powietrza
- Ochrona wód i gospodarka wodna
- Ochrona powierzchni ziemi
- Ochrona przyrody i krajobrazu oraz leśnictwo
- Geologia i górnictwo
- Edukacja ekologiczna
- Państwowy Monitoring Środowiska
- Programy międzydziedzinowe
- Nadzwyczajne zagrożenia środowiska
- Ekspertyzy i prace badawcze

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NF, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki).
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia).
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska ma bardzo istotne znaczenie dla ochrony środowiska i gospodarki kraju:

- finansuje ochronę środowiska,
- uruchamia środki innych inwestorów,
- stymuluje nowe inwestycje,
- wspomaga tworzenie nowych miejsc pracy,
- ważny dla zrównoważonego rozwoju.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie jest publiczną instytucją finansową, realizującą politykę ekologiczną województwa małopolskiego. Środki Wojewódzkiego Funduszu mogą być przeznaczone na wspomaganie działalności w zakresie:

- edukacji ekologicznej oraz propagowania działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- realizacji zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- urządzania i utrzymywania terenów zielonych, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- realizacji przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,
- wspierania działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- profilaktyki zdrowotnej dzieci na obszarach na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- wspierania wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomocy dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- wspierania ekologicznych form transportu,
- działań z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałującego na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- realizacji przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi.

Szczegółowe informacje odnośnie zasad dofinansowań poszczególnych zadań przez WFOŚiGW w Krakowie znajdują się na stronie internetowej <http://www.wfos.krakow.pl/> lub można otrzymać pod numerem telefonu: 12 422 94 90.

8.1.2. Fundusze Unii Europejskiej

W maju 2004 roku Polska stała się oficjalnie członkiem Unii Europejskiej. Jedną z istotniejszych zalet obecności naszego państwa we Wspólnocie Europejskiej będzie możliwość korzystania ze środków finansowych pochodzących z Funduszy Strukturalnych i z Funduszu Spójności.

Kraj, który chce wykorzystać środki funduszy unijnych musi najpierw przedstawić Komisji Europejskiej dokumenty, które opisują ramy i systemy wykorzystywania instrumentów strukturalnych. Pierwszym takim dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów w styczniu 2003 r. był Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006 (NPR). Dokument ten określał wielkość pomocy przyznanej Polsce jako krajowi członkowskiemu UE na realizację celów określonych w NPR oraz wielkość środków krajowych na współfinansowanie. Obecnie nowym dokumentem tego typu jest Narodowy Plan Rozwoju 2007-2013. W odróżnieniu od Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006, który jest dokumentem programującym wykorzystanie przez Polskę funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013 będzie strategią obejmującą całokształt działań rozwojowych kraju, bez względu na pochodzenie środków finansowych. Tak więc

poza przedsięwzięciami współfinansowanymi z budżetu UE, uwzględnione w niej zostaną działania finansowane wyłącznie z zasobów krajowych.

Obecnie w Unii Europejskiej funkcjonują cztery fundusze strukturalne:

- Europejski Fundusz Społeczny (EFS)
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)
- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR)
- Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa (EIOR);

Tabela 11. Programy operacyjne przygotowane w ramach NPR oraz instytucje zarządzające poszczególnymi programami.

Lp.	Programy horyzontalne (kierunki rozwoju - wg ustawy o NPR)	Programy operacyjne	Instytucja zarządzająca
1.	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przekształcenia strukturalne obszarów wiejskich (koordynacja minister właściwy ds. rozwoju regionalnego)	16 Regionalnych programów operacyjnych	właściwe zarządy województw
		PO – Spójność terytorialna i konkurencyjność regionów	minister właściwy ds. rozwoju regionalnego
		PO Rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego	minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego
		Programy operacyjne europejskiej współpracy terytorialnej	minister właściwy ds. rozwoju regionalnego/właściwe zarządy województw
		PO Rozwój obszarów wiejskich	minister właściwy ds. rozwoju wsi
		PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich	minister właściwy ds. rybołówstwa
2.	Infrastruktura transportowa (koordynacja minister właściwy ds. transportu)	PO Infrastruktura drogowa	minister właściwy ds. transportu
		PO Konkurencyjność transportu	minister właściwy ds. transportu
3.	Zasoby naturalne (minister właściwy ds. środowiska)	PO Środowisko	minister właściwy ds. środowiska
4.	Innowacje, inwestycje, badania i rozwój (koordynacja minister właściwy ds. gospodarki)	PO Innowacje-inwestycje-otwarta gospodarka	minister właściwy ds. gospodarki
		PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne	minister właściwy ds. nauki
5.	Rozwój zasobów ludzkich i kapitału społecznego (koordynacja minister właściwy ds. pracy)	PO Wykształcenie i kompetencje	minister właściwy ds. oświaty
		PO Zatrudnienie i integracja społeczna	minister właściwy ds. pracy
		PO Społeczeństwo Obywatelskie	minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego

Lp.	Programy horyzontalne (kierunki rozwoju - wg ustawy o NPR)	Programy operacyjne	Instytucja zarządzająca
		PO Administracja sprawna i służebna	KPRM / minister właściwy ds. administracji
6.	Pomoc Techniczna	PO Pomoc Techniczna	minister właściwy ds. rozwoju regionalnego

Istnieją dwa główne źródła dofinansowania wszelkich działań związanych z ochroną środowiska. Są to Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności. Głównym zadaniem tego pierwszego jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE. Natomiast z Funduszu Spójności pochodzą środki finansowe na duże projekty infrastrukturalne w zakresie ochrony środowiska oraz transeuropejskich sieci transportowych.

W dalszej części niniejszego opracowania zostały przedstawione najważniejsze źródła dofinansowania z punktu widzenia realizacji przedsięwzięć w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Zator na lata 2011-2014 z perspektywą na lata 2015-2018”, tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW).

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego EFRR (European Regional Development Fund – ERDF) został powołany w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów (spowodowane kryzysem gospodarczym i przystąpieniem do UE Wielkiej Brytanii i Irlandii).

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego określa art. 160 Traktatu ustanawiający Wspólnotę Europejską: „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych”.

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 2007-2013 koncentruje się na następujących dziedzinach:

- Wsparcie trwałego i zrównoważonego rozwoju regionów
- Rozwój infrastruktury, finansowanie badań, wspieranie
- innowacyjności
- Innowacyjność i gospodarka oparta na wiedzy, ochrona
- środowiska, poprawa dostępu do infrastruktury transportowej oraz technologii IT
- Wspieranie współpracy transgranicznej i transnarodowej,
- Wymiana najlepszych praktyk i doświadczeń.

EFRR współfinansuje projekty realizowane w ramach następujących programów operacyjnych:

- Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego
- SPO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
- SPO Transport
- PO Pomoc Techniczna.

Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego

Celem strategicznym programu jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw

Celem głównym programu jest poprawa pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki funkcjonującej w warunkach otwartego rynku. Będzie on osiągnięty poprzez koncentrację środków finansowych kierowanych bezpośrednio do sektora przedsiębiorstw, sektora naukowo-badawczego oraz instytucji otoczenia biznesu, na najbardziej efektywne projekty i przedsięwzięcia, gwarantujące wzrost innowacyjności produktowej i technologicznej. Niski poziom konkurencyjności polskiej gospodarki wymusza konieczność podjęcia działań wspierających rozwój firm, które przede wszystkim są zdolne do tworzenia i absorbowania innowacji - o największym potencjale wzrostu oraz możliwościach eksportowych.

Sektorowy Program Operacyjny Transport

Celem strategicznym programu jest zwiększenie spójności transportowej kraju oraz polepszenie dostępności przestrzennej miast, obszarów i regionów Polski w układzie Unii Europejskiej. Osiągnięciu celu strategicznego programu sprzyjać będzie realizacja jego celów cząstkowych - przyspieszenie procesu modernizacji i rozbudowy infrastruktury transportowej poprzez modernizację głównych linii kolejowych, rozbudowę sieci drogowej, poprawę dostępu do portów morskich ważnych dla gospodarki narodowej.

Program Operacyjny Pomoc Techniczna

Program Pomoc techniczna ma za zadanie zapewnić efektywność zarządzania funduszami strukturalnymi oraz prawidłowość interwencji i przejrzystość operacji środków pomocowych, a także podnieść poziom wiedzy potencjalnych beneficjentów oraz ogółu społeczeństwa na temat pomocy strukturalnej. Obejmuje on działania przygotowawcze, monitorujące, oceniające i kontrolne oraz z zakresu informacji i promocji, niezbędne dla wdrażania funduszy strukturalnych i realizowane na poziomie Podstaw Wsparcia Wspólnoty.

Procedura aplikacyjna

Instytucją przyjmującą wnioski o dofinansowanie zadań z funduszu ERDF są Urzędy Marszałkowskie (odpowiednie dla każdego z województw). Na podstawie rekomendacji Regionalnego Komitetu Sterującego, Zarząd Województwa będzie podejmował decyzję o wyborze projektów z określoną kwotą dofinansowania. Wybrane projekty zostaną następnie przekazane do Urzędu Wojewódzkiego. Po formalnej ocenie zgodności projektów z zapisami ZPORR oraz Uzupelnienia Programu, wydanej przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Wojewoda podpisuje umowy finansowe z beneficjentami końcowymi. Cała procedura przygotowania, oceny, wyboru i wdrażania projektów będzie się zatem odbywała na poziomie regionalnym, a władze samorządowe będą odpowiedzialne za umiejętne wykorzystanie dostępnych środków.

Beneficjentami końcowymi pomocy udzielanej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego są przede wszystkim województwa, powiaty, gminy, związki gmin i powiatów, instytucje naukowe, instytucje rynku pracy, agencje rozwoju regionalnego i instytucje wspierania przedsiębiorczości, a za ich pośrednictwem przedsiębiorstwa, w tym głównie małe i średnie. Szczegółowe informacje dostępne są w oficjalnym serwisie informacyjnym Województwa Małopolskiego.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW)

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 jest instrumentem realizacji polityki Unii Europejskiej w zakresie rozwoju obszarów wiejskich (ROW). Dokument określa cele, priorytety oraz zasady, na podstawie których będą wspierane działania dotyczące tej problematyki.

PROW jest końcowym elementem procesu programowania zorganizowanego zgodnie ze strategicznym podejściem zaproponowanym przez Komisję Europejską. Zgodnie z nim na poziomie unijnym opracowywany jest dokument strategiczny identyfikujący silne i słabe strony obszarów wiejskich na poziomie UE, wspólne dla krajów członkowskich osie priorytetowe oraz wskaźniki dla mierzenia postępu w osiągnięciu unijnych priorytetów. W oparciu o strategię UE przygotowywana jest strategia krajowa ROW, która przekłada priorytety wspólnotowe na sytuację w kraju. Głównym narzędziem realizacji strategii jest właśnie PROW.

Program Rozwój Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 będzie realizowany na terenie całego kraju. Podstawą realizacji jego założeń strategicznych są działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach czterech osi priorytetowych:

1. Oś: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego;
  - 1.1. Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie;
  - 1.2. Ułatwienie startu młodym rolnikom;
  - 1.3. Renty strukturalne;
  - 1.4. Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów;
  - 1.5. Modernizacja gospodarstw rolnych;
  - 1.6. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej;
  - 1.7. Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa;
  - 1.8. Uczestnictwo rolników w systemie jakości żywności;
  - 1.9. Działania informacyjne i promocyjne;
  - 1.10. Grupy producentów rolnych;
2. Oś: Poprawa stanu środowiska naturalnego i obszarów wiejskich;
  - 2.1. Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich niekorzystnych i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW);
  - 2.2. Program rolnośrodowiskowy;
  - 2.3. Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne;
  - 2.4. Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych;
3. Oś: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej;
  - 3.1. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej;
  - 3.2. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw;
  - 3.3. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej;
  - 3.4. Odnowa i rozwój wsi;
4. Oś: LEADER.
  - 4.1. Lokalne strategie rozwoju;
  - 4.2. Współpraca międzyregionalna i międzynarodowa;
  - 4.3. Nabywanie umiejętności, aktywizacja i koszty bieżące lokalnych grup działania;

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator

Wszystkie te działania w ramach tych czterech osi będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej. Na finansowanie PROW przewidziano 17 217 817 541 euro. Ludność wiejska to główni beneficjenci programu.

Tabela 12. Proponowany system finansowania wyznaczonych zadań w latach 2010-2018.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Prognozowane nakłady inwestycyjne brutto [tys. zł]	Środki własne [%]	Wysokość i źródło możliwego dofinansowania [%]
1.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: wykonanie dokumentacji rejonu od ul. Kopernika do ul. J. Słowackiego,	28,9	30%	70% MRPO (działanie 7.1)
2.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: Odbudowa obiektów oczyszczalni ścieków w Podolszu gmina Zator, zniszczonych przez powódź w maju 2010 r. wraz z ich modernizacją, zmniejszającą zagrożenia dla środowiska	1018	30%	70% MRPO (działanie 7.1)
3.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: Prace przyłączeniowe.	50	30%	70% MRPO (działanie 7.1)
4.	Budowa kolektora głównego wraz z siecią kanalizacji sanitarnej dla wsi Graboszyce	3 512	30%	70% MRPO (działanie 7.1)
5.	Budowa i modernizacja dróg: wykonanie projektu rozbudowa drogi gminnej nr K510462, Palczowice-Smolice	18	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
6.	Budowa i modernizacja dróg: wykonanie projektu: odwodnienie ul Gimnazjalnej w Podolszu	8	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
7.	Budowa i modernizacja dróg: przygotowanie dokumentacji projektowej drogi między drogami gminnymi (Palczowice)	7	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
8.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie koncepcji i projektu dróg Morysina II z mediami	74	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
9.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu przebudowy ulic: Parkowej, Mickiewicza, Palimąki (Zator)	27	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
10.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu budowy dróg na terenie ograniczonym ulicami : .Słowackiego, L.Palimąki, M.Kopernika, Bugajskiej.	15	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
11.	Budowa i modernizacja dróg: projekt ul.Blich w Zatorze	26	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
12.	Budowa i modernizacja dróg: projekt budowy drogi od ul.Kolejowej w Zatorze	15	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
13.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu budowy obwodnicy m.Zator jako drogi klasy G na odcinku od DK nr 44 do m. Podolsze	150	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
14.	Modernizacja ciągu komunikacyjnego – ul. Piastowskiej i ul. Zamkowej w Zatorze	900	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
15.	Odbudowa ul.Mieszka Cieszyńskiego w Zatorze po powodzi z maja 2010r.	10	15%	85% (MRPO działanie 4.1)
16.	Propagowanie „dobrych praktyk rolniczych” poprzez wykłady, broszury, szkolenia.	5	50%	50% WFOŚiGW
17.	Rekultywacja terenów zdegradowanych.	-	-	-
18.	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Współdziałanie w edukacji dzieci i młodzieży. • Kształtowanie proekologicznych postaw dorosłych mieszkańców gminy. Konsolidacja społeczności lokalnej wokół problemu ochrony środowiska.	24	50%	50% WFOŚiGW
19.	Utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, znajdujących się na terenie Gminy Zator	20	25%	75% (MPRO działanie 3.2)

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Prognozowane nakłady inwestycyjne brutto [tys. zł]	Środki własne [%]	Wysokość i źródło możliwego dofinansowania [%]
20.	Utrzymanie terenów zielonych na terenie Gminy Zator	20	100%	-
21.	Tworzenie i wytaczanie ścieżek edukacyjnych (Galeria Rzeźby Ludowej), ekologicznych, agroturystycznych.	15	25%	75% (MPRO działanie 3.2)
22.	Utworzenie sieci szlaków turystycznych i tras rowerowych: Zator – Graboszyce, Grodzisko – Laskowa, Zator – Podolsze – Przyreb, Łowiczki – Rudze – Zator, Zator – Podolsze – Smolice	15	25%	75% (MPRO działanie 3.2)
23.	Aktualizacja <i>Programu Usuwania Azbestu</i> .	10	100%	-
24.	Usunięcie materiałów zawierających azbest.	-	-	Ministerstwo Gospodarki
25.	Realizacja zadań związanych z gospodarką odpadami (wykaz zadań przeznaczonych do realizacji znajduje się w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Zator.			
suma		390	-	-

Gdzie:

MPRO – Małopolski Regionalny Program Operacyjny.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator

Tabela 13. Proponowany system finansowania wyznaczonych zadań w latach 2010-2018.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Prognozowane nakłady inwestycyjne brutto [tys. zł]	Środki własne [tyś. zł]	Wysokość możliwego dofinansowania [tys. Zł]
1.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: wykonanie dokumentacji rejonu od ul. Kopernika do ul. J. Słowackiego,	28,9	8,67	20,23
2.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: Odbudowa obiektów oczyszczalni ścieków w Podolszu gmina Zator, zniszczonych przez powódź w maju 2010 r. wraz z ich modernizacją, zmniejszającą zagrożenia dla środowiska	1 018	305,4	712,6
3.	Budowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej: Prace przyłączeniowe.	50	15	35
4.	Budowa kolektora głównego wraz z siecią kanalizacji sanitarnej dla wsi Graboszyce	3 512	1 053,6	2 458,4
5.	Budowa i modernizacja dróg: wykonanie projektu rozbudowa drogi gminnej nr K510462, Palczowice-Smolice	18	2,7	15,3
6.	Budowa i modernizacja dróg: wykonanie projektu: odwodnienie ul Gimnazjalnej w Podolszu	8	1,2	6,8
7.	Budowa i modernizacja dróg: przygotowanie dokumentacji projektowej drogi między drogami gminnymi (Palczowice)	7	1,05	5,95
8.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie koncepcji i projektu dróg Morysina II z mediami	74	11,1	62,9
9.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu przebudowy ulic: Parkowej, Mickiewicza, Palimaki (Zator)	27	4,05	22,95
10.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu budowy dróg na terenie ograniczonym ulicami : .Słowackiego, L.Palimaki, M.Kopernika, Bugajskiej.	15	2,25	12,75
11.	Budowa i modernizacja dróg: projekt ul.Blich w Zatorze	26	3,9	22,1
12.	Budowa i modernizacja dróg: projekt budowy drogi od ul.Kolejowej w Zatorze	15	2,25	12,75
13.	Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu budowy obwodnicy m.Zator jako drogi klasy G na odcinku od DK nr 44 do m. Podolsze	150	22,5	127,5
14.	Modernizacja ciągu komunikacyjnego – ul. Piastowskiej i ul. Zamkowej w Zatorze	900	135	765
15.	Odbudowa ul.Mieszka Cieszyńskiego w Zatorze po powodzi z maja 2010r.	10	1,5	8,5
16.	Propagowanie „dobrych praktyk rolniczych” poprzez wykłady, broszury, szkolenia.	5	2,5	2,5
17.	Rekultywacja terenów zdegradowanych.	-	-	-
18.	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Współdziałanie w edukacji dzieci i młodzieży. • Kształtowanie proekologicznych postaw dorosłych mieszkańców gminy. Konsolidacja społeczności lokalnej wokół problemu ochrony środowiska.	24	12	12
19.	Utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, znajdujących się na terenie Gminy Zator	20	5	15
20.	Utrzymanie terenów zielonych na terenie Gminy Zator	20	20	0
21.	Tworzenie i wytyczanie ścieżek edukacyjnych (Galeria Rzeźby Ludowej), ekologicznych, agroturystycznych.	15	3,75	11,25
22.	Utworzenie sieci szlaków turystycznych i tras rowerowych: Zator – Graboszyce, Grodzisko – Laskowa, Zator – Podolsze – Przyreb, Łowiczki – Rudze – Zator, Zator – Podolsze – Smolice	15	3,75	11,25

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Prognozowane nakłady inwestycyjne brutto [tys. zł]	Środki własne [tyś. zł]	Wysokość możliwego dofinansowania [tys. Zł]
23.	Aktualizacja <i>Programu Usuwania Azbestu</i> .	10	10	0
24.	Usunięcie materiałów zawierających azbest.	-	-	-
suma		5997,9	1627,17	4340,73

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator

Tabela 14. Harmonogram realizacji zadań w latach 2010-2018.

Rodzaj zadania	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Budowa i modernizacja infrastruktury wodno- kanalizacyjnej: wykonanie dokumentacji rejonu od ul. Kopernika do ul. J. Słowackiego,								
Budowa i modernizacja infrastruktury wodno- kanalizacyjnej: Odbudowa obiektów oczyszczalni ścieków w Podolszu gmina Zator, zniszczonych przez powódź w maju 2010 r. wraz z ich modernizacją, zmniejszającą zagrożenia dla środowiska								
Budowa i modernizacja infrastruktury wodno- kanalizacyjnej: Prace przyłączeniowe.								
Budowa kolektora głównego wraz z siecią kanalizacji sanitarnej dla wsi Graboszyce								
Budowa i modernizacja dróg: wykonanie projektu rozbudowa drogi gminnej nr K510462, Palczowice-Smolice								
Budowa i modernizacja dróg: wykonanie projektu: odwodnienie ul Gimnazjalnej w Podolszu								
Budowa i modernizacja dróg: przygotowanie dokumentacji projektowej drogi między drogami gminnymi (Palczowice)								
Budowa i modernizacja dróg: opracowanie koncepcji i projektu dróg Morysina II z mediami								
Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu przebudowy ulic: Parkowej, Mickiewicza, Palimaki (Zator)								
Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu budowy dróg na terenie ograniczonym ulicami : .Słowackiego, L.Palimaki, M.Kopernika, Bugajskiej.								
Budowa i modernizacja dróg: projekt ul.Blich w Zatorze								
Budowa i modernizacja dróg: projekt budowy drogi od ul.Kolejowej w Zatorze								
Budowa i modernizacja dróg: opracowanie projektu budowy obwodnicy m.Zator jako drogi klasy G na odcinku od DK nr 44 do m. Podolsze								
Modernizacja ciągu komunikacyjnego – ul. Piastowskiej i ul. Zamkowej w Zatorze								
Odbudowa ul.Mieszka Cieszyńskiego w Zatorze po powodzi z maja 2010r.								
Propagowanie „dobrych praktyk rolniczych” poprzez wykłady, broszury, szkolenia.								
Rekultywacja terenów zdegradowanych.								
Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • Współdziałanie w edukacji dzieci i młodzieży. • Kształtowanie proekologicznych postaw dorosłych mieszkańców gminy. Konsolidacja społeczności lokalnej wokół problemu ochrony środowiska.								
Utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, znajdujących się na terenie Gminy Zator								
Utrzymanie terenów zielonych na terenie Gminy Zator								
Tworzenie i wytyczanie ścieżek edukacyjnych (Galeria Rzeźby Ludowej), ekologicznych, agroturystycznych.								
Utworzenie sieci szlaków turystycznych i tras rowerowych: Zator – Graboszyce, Grodzisko – Laskowa, Zator – Podolsze – Przyreb, Łowiczki – Rudze –								

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Zator

Rodzaj zadania	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zator, Zator – Podolsze – Smolice								
Aktualizacja <i>Programu Usuwania Azbestu</i> .								
Usunięcie materiałów zawierających azbest.								

Gdzie:

Okres realizacji zadania
----

9. Bibliografia.

1. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego,
2. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu oświęcimskiego,
3. Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Zator,
4. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Zator,
5. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Oświęcimskiego,
6. Strategia Rozwoju Gminy Zator,
7. Roczniki Statystyczne Województwa Małopolskiego, GUS 2010,
8. Wydawnictwa WIOŚ, WIOŚ Kraków,
9. www.funduszeuropejskie.gov.pl,
10. www.stat.gov.pl
11. www.zator.pl